

TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

**MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN PORTRE DEĞERLERE YÖNELİK
ALGILARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE DAYALI OLARAK
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sevil Damla TERZİOĞLU

TRABZON

Mart, 2019

TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN PORTRE DEĞERLERE YÖNELİK
ALGILARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE DAYALI OLARAK
İNCELENMESİ

Sevil Damla TERZİOĞLU

Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nce Yüksek
Lisans Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Zühal DİNÇ ALTUN

TRABZON
Mart, 2019

Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalında
YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir. 22/03/ 2019

Tez Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Zühal DİNÇ ALTUN

.....

Üye : Prof. Dr. M. Kayhan KURTULDU

.....
.....

Üye : Doç. Dr. Nurtuğ BARIŞERİ AHMETHAN

.....
.....

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Emin AŞIKKUTLU
Enstitü Müdürü

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalardan bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Trabzon Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

Sevil Damla TERZİOĞLU

22 / 03 / 2019

ÖN SÖZ

Her toplumun bir kültürü vardır ve bireyler yaşadıkları toplumun kültürel özelliklerini taşırlar. Kültürün önemli bir parçası da değerlerdir. Değerlerin aktarılması ve bireylere kazandırılmasında en önemli unsur eğitimidir. Çocuklara verilen eğitimde değerlerin aktarılması büyük önem taşımaktadır. Çünkü; öğretmenlerin çocuklara kazandırdıkları değerler yaşamları boyunca onların kişiliklerinin bir parçası olacaktır. Bu değerlerin aktarılmasında müzik eğitimi önemli bir yere sahiptir. Müzik eğitimi yoluyla çocuklar müziksel davranış ve olumlu tutumlar kazanmanın yanısıra aynı zamanda değerlerimizi davranış haline getirerek kişiliklerinin bir parçası yapabilirler. Günümüzde toplum yapısına bakıldığında şiddet, saygısızlık, merhametsizlik vs. tutumlar giderek artış göstermekle birlikte toplum yapısı iyice bozulur hale gelmiştir. Bu durumun önüne geçilebilmesi için öğretmenler okullarda değer ve tutumlara uygun bir şekilde eğitim verebilmelidir. Buna bağlı olarak değerlerin aktarılmasında öğretmenlerin kişilik özelliklerinin de bu değerleri destekleyici nitelikte olması büyük önem taşımaktadır. Çünkü öğretmenler çocuklara bu değerlerimizi aktarırken doğru, uygun ve güvenilir bir tutum sergilemelidir. Müzik eğitimi, kültürel değerlerin aktarımında önemli bir işleve sahiptir. Bunun için de kazandırılması hedeflenen bu değerlerin çocuklara aktarılmasında müzik öğretmenlerine önemli görevler düşmektedir. Bu nedenle müzik öğretmenlerinin ortaokul ve lise müzik dersi öğretim programında yer alan değer ve tutumları kazandırmaya yönelik görüşleri tespit edilmiş ve Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

İlk olarak çalışmam süresince danışmanlığımı üstlenerek gerek konunun belirlenmesi gerekse de yürütülmesinde engin bilgi ve deneyimlerinden sürekli yararlandığım değerli hocam, Dr. Öğr. Üyesi Zühal DİNÇ ALTUN'a teşekkür ederim. İkinci olarak çalışmamın analiz süresince bana destek olan değerli hocam Prof. Dr. Mehmet Kayhan KURTULDU'ya teşekkür ederim. Benden yardımlarını esirgemeyen, zor zamanlarımda her an yanımda olan ve yine analiz süresince bana yardımcı olan çok değerli ablam Dr. Öğr. Üyesi Gülin YAZICI ÇELEBİ ve eşi Bülent ÇELEBİ'ye çok teşekkür ederim. Aynı zamanda çalışmamda katkıları olan ortaokul ve liselerde görev yapan değerli meslektaşlarıma teşekkür ederim. Son olarak da desteklerini benden hiç esirgemeyen sevgili eşime ve çocuklarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarak bu çalışmamı onlara armağan ederim.

Mart, 2019

Sevil Damla TERZİOĞLU

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET	VIII
ABSTRACT	IX
TABLolar LİSTESİ.....	X
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XI
GRAFİKLER LİSTESİ	XII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XIII
1. GİRİŞ.....	1
1. 1. Araştırmanın Amacı.....	3
1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi.....	4
1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1. 4. Araştırmanın Varsayımları	4
2. LİTERATÜR TARAMASI.....	5
2. 1. Kültür.....	5
2. 2. Kültürlenme	5
2. 2. 1. Kültür ve Müzik Arasındaki İlişki	5
2. 3. Eğitim Nedir?.....	6
2. 4. Değerlerin Tanımı.....	7
2. 5. Değerlerin Sınıflandırılması	8
2. 6. Değerlerin Bireylerin Hayatındaki Önemi	13
2. 7. Değerler Eğitiminin Tanımı	13
2. 7. 1. Değerler Eğitiminin Amacı.....	14
2. 7. 2. Değerler Eğitiminin Önemi	14
2. 7. 3. Değerler Eğitiminin İçeriği	15
2. 7. 4. Değerler Eğitiminde Öğretmenin Rolü.....	15
2. 8. Müzik Eğitimi	15
2. 8. 1. Müziğin Hayatımızdaki Yeri ve Önemi Nedir?	17
2. 8. 2. Müzik Eğitimi İçerisinde Değerler Eğitiminin Yeri Nedir?	18

2. 9. Öğretmen Nedir ve Bir Öğretmenin Sahip Olması Gereken Vasıflar	
Nelerdir?.....	18
2. 9. 1. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri	19
2. 10. Tutum Nedir?.....	20
2. 11. Konu ile İlgili Yapılmış Olan Çalışmalar	21
2. 11. 1. Konu ile İlgili Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar	21
2. 11. 2. Konu ile İlgili Yurtdışında Yapılan Araştırmalar.....	27
2. 12. Literatür Taramasının Sonucu	27
3. YÖNTEM	29
3. 1. Araştırma Modeli	29
3. 2. Çalışma Grubu	29
3. 3. Verilerin Toplanması.....	29
3. 3. 1. Veri Toplama Araçları / Teknikleri	30
3. 3. 2. Veri Toplama Süreci	30
3. 3. 3. Verilerin Analizi	31
4. BULGULAR.....	33
4. 1. Tanımlayıcı Bulgular.....	33
4. 1. 1. Çalışma Grubunu Oluşturan Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımları.....	33
4. 1. 2. Çalışma Grubunu Oluşturan Katılımcıların Görev Yaptığı Okul Türlerine Göre Dağılımları	34
4. 1. 3. Çalışma Grubunu Oluşturan Katılımcıların Kıdem Yıllarına Göre Dağılımları.....	35
4. 1. 4. Çalışma Grubunu Oluşturan Katılımcıların Mezun Oldukları Programa Göre Dağılımları	36
4. 1. 5. Çalışma Grubunu Oluşturan Katılımcıların Müzik Öğretim Programına Bağlı Kalma Durumlarına İlişkin Dağılımları	37
4. 2. “Portre Değerler Anketinden” Elde Edilen Bulgular	38
4. 2. 1. Katılımcıların Müzik Öğretim Programına Bağlı Kalıp Kalmama Değişkeni ile Değer Algılamaları Arasındaki U Testi Sonuçları	38
4. 2. 2. Katılımcıların Meslekteki Kıdem Yılı ile Değer Algılamaları Arasındaki Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....	39
4. 2. 3. Katılımcıların Cinsiyet Değişkeni İle Değer Algılamaları Arasındaki U Testi Sonuçları.....	40

4. 2. 4. Katılımcıların Mezun Oldukları Program Değişkeni ile Değer Algılamaları Arasındaki Kruskal Wallis Testi Sonuçları	41
5. TARTIŞMA	43
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	44
6. 1. Sonuçlar	44
6. 2. Öneriler	45
6. 2. 1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler	45
6. 2. 2. İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	45
7. KAYNAKLAR	47
8. EKLER	53
9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ.....	57

ÖZET

Müzik Öğretmenlerinin Portre Değerlere Yönelik Algılarının Çeşitli Değişkenlere Dayalı Olarak İncelenmesi

Bu çalışma, müzik öğretmenlerinin değer kavramı hakkındaki inanç ve tutumlarını tespit etmek, günümüz çocuklarına kazandırılması gereken değerlerin hangileri olduğunu ve bu değerlerin ailede ve okulda nasıl kazandırılabilceğine yönelik bakış açılarını tespit etmek amacı ile yapılmıştır.

Nicel araştırma yaklaşımı ile yürütülen araştırmada öğretmenlerin sahip oldukları temel değerleri ölçmek amacıyla oluşan Portre Değerler Anketi uygulanmıştır.

Araştırmanın evreni Rize ve Trabzon ilinde ortaokul ve liselerde görev yapan müzik öğretmenlerinden oluşmaktadır. Rize ve Trabzon il merkezi ve ilçelerindeki Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokul ve liselerde görev yapan 103 müzik öğretmenine veri toplama aracı olan "Portre Değerler Anketi" uygulanmıştır. Çalışma grubunun tespitinde tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden "kolayda örnekleme" tercih edilmiştir. Verilerin analizinde çok iyi bilinen bir paket programı kullanılmış ve elde edilen veriler istatistiksel olarak yorumlanmıştır. Çalışmanın sonuçlarında; katılımcıların 55'i erkek 46'sı kadın öğretmenlerden oluştuğu görülmüştür. Katılımcıların çoğunluğu ortaokulda görevlidir ve yine çoğunluğu Müzik Öğretmenliği ABD programlarından mezundur. Öğretmenlerden 56 kişinin ders etkinliklerinde müzik öğretim programına uymadığı, müzik öğretim programına bağlı kalanlarla kalmayanlar arasında güç, başarı, hazcılık, öz yönelim ve iyilikseverlik alt boyutlarında anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Bu anlamlı farklılık müzik dersi öğretim programına uymayan öğretmenlerin değer algıları puanlarının daha yüksek olduğu yönünde gerçekleşmiştir. Cinsiyet değişkeni açısından değer algılarına ilişkin sonuçlarda geleneksellik alt boyutunda kadın öğretmenlerin değer algıları erkek öğretmenlerin değer algılarına göre anlamlı olarak daha yüksektir. Mezun olunan program değişkeni açısından değer algılarına ilişkin sonuçlarda başarı alt boyutunda konservatuar mezunlarının puan ortalamasının diğer programlara göre daha yüksek olduğu sonucu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Değer, Tutum, Değerler Eğitimi, Müzik Eğitimi.

ABSTRACT

The Evaluation of Music Teachers ' Perceptions of Portrait Values on Various Variables

This study was carried out to determine the beliefs and attitudes of music teachers about the value concept, to determine the values that should be given to today's children and how these values can be gained in family and school.

In the research conducted with quantitative approach, was applied in order to measure the basic values of the teachers.

The population of the research consists of music teachers working in secondary schools and high schools in Rize and Trabzon. Portrait Values Survey was applied to 103 music teachers who work in secondary schools and high schools in Rize and Trabzon province center and districts. "Easy Sampling" was preferred among non-random sampling methods in determining the working group.

A well-known package program was used to analyze the data and the obtained data were interpreted statistically. In the results of the study; 55 of the participants were male and 46 of them were female teachers. The majority of the participants are in middle school and also the majority of them are graduates of the Music Education programs in the USA. It was determined that 56 of the teachers did not comply with the music education programs in the course activities and there were significant differences in the sub-dimensions of power, success, hedonism, self-orientation and benevolence among those who did and did not comply with music education programs. This meaningful difference was observed to be higher in the value perceptions of the teachers who did not follow the music course curriculum.

In terms of gender perceptions, female teachers' perceptions of value in the sub-dimension of traditionalism are significantly higher than male teachers' perceptions of value. It was found that the average score of the graduates of the conservatory was higher than the other programs in the sub-dimension of achievement in the results related to the perceived program variable.

Keywords: Value, Attitude, Values Education, Music Education.

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Değerlerin Sınıflandırılması.....	8
2.	Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri.....	19
3.	Verilere Yönelik Normallik Varsayımı Sonuçları	31
4.	Çalışma Grubunun Cinsiyet Değişkenine Yönelik Dağılımları	33
5.	Çalışma Grubunun Görev Yaptığı Okul Türlerine Göre Dağılımı	34
6.	Çalışma Grubunun Kıdem Yılına Göre Dağılımları	35
7.	Çalışma Grubunun Mezun Oldukları Programa Göre Dağılımları	36
8.	Katılımcıların Müzik Öğretim Programına Bağlı Kalma Durumlarına İlişkin Dağılımları	37
9.	Müzik Öğretim Programına Bağlı Kalıp Kalmama Değişkeni ile Değer Algılamaları Arasındaki U Testi Sonuçları Dağılımları.....	38
10.	Meslekteki Kıdem Yılı ile Değer Algılamaları Arasındaki Kruskal Wallis H Testi Sonuçları Dağılımı	39
11.	Cinsiyet Değişkeni ile Değer Algılamaları Arasındaki U Testi Sonuçlarına Yönelik Dağılımlar	40
12.	Mezun Olunan Program Değişkeni ile Değer Algılamaları Arasındaki Kruskal Wallis Testi Sonuçlarına İlişkin Dağılımlar.....	41

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Şekil No</u>	<u>Şekil Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Scwartz'ın İki Boyutlu Değerler Modeli	11
2.	Birbirleri ile Uyumlu Olan Değerler	12



GRAFİKLER LİSTESİ

<u>Grafik No</u>	<u>Grafik Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Çalışma Grubunu Oluşturan Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımları	33
2.	Çalışma Grubunun Görev Yaptığı Okul Türlerine Göre Dağılımı	34
3.	Çalışma Grubunun Kıdem Yılına Göre Dağılımları	35
4.	Çalışma Grubunu Oluşturan Katılımcıların Mezun Oldukları Programa Göre Dağılımları	36
5.	Katılımcıların Müzik Öğretim Programına Bağlı Kalma Durumlarına İlişkin Dağılımları	37

KISALTMALAR LİSTESİ

SVS : Schwartz Değerler Ölçeği

TDK : Türk Dil Kurumu

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı



1. GİRİŞ

Her toplumun kendisine has yaşayış alışkanlıkları ve bu alışkanlıkları yeni nesillere aktarma güdüsü hiç şüphesiz o topluma ilişkin kültürün devamını etkiler. Bireylerini geleceğe hazırlayan toplumlar, kendi yaşayış alışkanlıklarını, kurallarını eğitim etkinlikleri aracılığı ile yeni nesillerine aktarırlar.

İyi ve erdemli insan olmak, sağlam karakterli bireyler yetiştirmek her ailenin, okulun ve toplumun en önemli hedeflerinden biridir. Çünkü sağlam karakterlilik sadece bireyleri değil, toplumun da huzurlu ve mutlu olmasını sağlar. Bu hedefi gerçekleştirmek toplumsal kültür değerlerinin gelecek kuşaklara aktarılmasına bağlıdır (Yalçınkaya, 2016, s. 59).

Toplumun temel parçası ve en önemli ögesi olan bireylerin kişilik yapısının temelleri de kültürden etkilenir ve şekillenir. Barış ve Ece'ye göre (2015, s. 344) "Bireylerin kişilik yapısının temel taşlarından birini de yaşadığı toplumun kültürel değerleri oluşturur. Kişi, bir gruba ya da bir topluma aidiyet duygusu olduğu sürece kendini güvende hisseder, sağlıklı ilişkiler geliştirir".

Kültürel değerlerin bireylere aktarılma süreci olarak nitelenebilecek olan kültürleme;

1. Zoraki kültürleme,
2. Kasıtlı kültürleme
3. Gelişigüzel kültürleme olmak üzere 3'e ayrılır.

Zoraki kültürleme, bireylerin kendi isteği dışında kültürel değerlerin zoraki olarak onlara kabul ettirilme sürecidir. Gelişigüzel kültürleme ise, plansız bir şekilde bireylere kültürel değerlerin aktarılma süreci olarak kabul edilir. Kasıtlı kültürleme, okullarda olduğu gibi kültürel değerlerin planlı ve amaçlı bir şekilde bireylere aktarılma sürecidir (Yücel, 2014). Buna bağlı olarak da kültürleme eğitim süreci içinde yer alır.

Eğitim bireylere gerek istenilen tutum ve davranışların gerekse kültürel değerlerin, tutum ve davranışların kazandırması sürecidir. Bu süreç sonunda doğruyu ve yanlışı ayırt edebilen, kendi işini kendisi yapabilen, karşılaştığı problemlere uygun çözümler bulabilen ve yaşadığı çağa ayak uydurabilen bireyler yetiştirmek hedeflenir (Kamacioğlu, 2017; MEB, 2017; Özkan, 2006; Tezcan, 1985). Başka bir deyişle eğitimin insanın kendini gerçekleştirmesine olanak sağladığını, insanların birbirlerini tanımaları ve anlamalarında yol gösterici olduğunu söyleyebiliriz.

Başka bir tanıma göre de eğitim şöyle açıklanmaktadır (Uluçay, 2012, s. 30):

Eğitim sistemi içeriğinde bilişsel öğeler kadar duygusal ve devinışsel unsurlar da yer almalıdır. Bireyin kişilik gelişimi ve sosyal iletişim kurma düzeyi, okul içerisinde var

olacak sanat eğitimi temelli derslerin yardımı ile gerçekleşebilir. Bilişsel derslerin ağırlıkta olduğu bir eğitim sistemi içerisinde öğrencilerin duygusal ve sosyal kişilik gelişimleri ihmal edilebilmektedir.

Günümüzde MEB öğretim programı içeriğine bakıldığında “değer” kavramına oldukça önem verilmektedir. Çünkü değer ile eğitimin birbirinin ayrılmaz parçası olduğu söylenilebilir. MEB Öğretim Programı'na (2017, s. 6) bakıldığında eğitim sisteminin salt akademik bilgi ve becerilerin kazandırılması yönünde bir yol izlemediği, temel görev olarak günümüzdeki bireylerin alışkanlık ve davranışlarını etkileyerek temel değerleri özümseyip yaşantılarına katmalarına yardımcı olacak bir yapıda olması gerektiğinin altının çizildiği görülmektedir. Burada bahsi geçen değerler, bireylere nasıl yaşaması gerektiği konusunda bir yol gösterici durumundadır. MEB (2018) öğretim programlarında bireylere kazandırılması amaçlanan değerler “değerler eğitimi” ismi ile ifade edilmektedir.

Başka bir ifade ile değerler eğitimi (Altan, 2011, s. 55):

Değerler Eğitimi, saygı, sevgi, sorumluluk, dürüstlük ve adalet gibi evrensel bazı değerlerin doğruluğunu vurgular ve öğrencilerin bunları anlamalarını, bunlara önem vermelerini ve yaşamlarını bu değerlere göre yaşamaları konusunda kendilerine yardımcı olur. Bu yüzden, bu tür temel değerler okullarda mutlaka öğretilmelidir. Sonuç olarak, geleceğin öğretmenlerinin iki şeye ihtiyacı olacaktır: Bunlardan ilki, öncelikle kendi ahlaki ve etik değerlerini oluşturarak birer örnek olmak; ikincisi de Değerler Eğitimi öğretebilmek için gerekli pedagojik eğitimi almaktır.

Son zamanlarda ülkemizde değerler eğitiminin önemi daha da artmıştır. Bunun nedeni ise yaşadığımız zamanın koşullarına ayak uydururken aynı zamanda milli ve manevi değerlerimizi unutmadan, gelecek nesillere aktarmak, yeni neslin de bu değerlere uygun davranışlarda bulunmasını sağlamaktır. Değerlerin aktarımı okulöncesi eğitim ile başlar, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim ile birlikte hayat boyu devam eden bir süreç izler (Karagöz, 2013).

Değerler eğitimi sürecinde öğretmenlerin tutum ve davranışları çok önemlidir. Öğretmen değerleri kazandırma sürecinde o değerlere uygun davranışlarda bulunup, öğrencilere örnek olursa öğrencilerin davranışları kazanma sürecinin daha kolay olacağı söylenilebilir. Buna bağlı olarak öğrenciler tarafından sevilen ve sevimli bulunan müzik dersi bir öğretmenin tutumu ile farklılık kazanabilir. Öğretmen eğer mesleğini sevmez dersine asık suratlı gelir ve nasıl eğitim vereceğini bilmezse müzik dersi öğrenciler için çekilmeyen bir ders haline gelebilir (Tenkoğlu, 2005). Bu da öğretmen tutumunun ne kadar önemli olduğunun bir göstergesidir.

Genel olarak tutum tanımlarına bakıldığında tutumların doğuştan gelmediği ve sonradan kazanıldığı görülmektedir. Tutumların kazanılmasında ise öncelikli olarak aile ve sonra da çevrenin etkisi olduğu vurgulanmaktadır (Akmeşe, 2015; Çetin, 2012). Başka bir

görüŖe göre ise “İnsanlar kendileri için psikolojik olarak var olan her Ŗeye karŖı bir tutum sahibi olabileceğine göre bir kiŖinin sayılamayacak kadar tutumu vardır denebilir. Ancak tutumlar Ŗu bakımdan da sınırlıdır, bir obje birey için anlam ifade ettiği takdirde tutum objesi olur” (Kocaarslan, 2009, s. 13).

Kültürel değerlerin bireylere kazandırılıp gelecek nesillere aktarılmasında müzik önemli bir yol oynar. Ayrıca müzik, kültürler arası ilişkileri güçlendirirken etkileŖimi ve paylaŖımı sağlar (Erdal, 2015). Bir eğitim aracı ve alanı olan müzik eğitimi yoluyla yeni neslin kültürel miraslarını kendilerinden sonra gelecek olan kuŖađa aktarmak üzere öğrenmeleri sağlanmış olur. Müzik eğitiminin önemi ve tanımını yapan Milli Eğitim Bakanlığı Öğretim Programı'na göre (MEB, 2017, s. 12):

Sanat dallarından biri olan müzik, hayatın ayrılmaz bir parçasıdır. İnsan hayatının her döneminde onun biliŖsel, duyuŖsal ve deviniŖsel gelişimine büyük katkı sağlayan önemli bir olgudur. Müziğin bireysel, toplumsal, kültürel ve ekonomik iŖlevlerinin insan hayatındaki yeri ve öneminin yanı sıra hem bir eğitim aracı hem bir eğitim yöntemi hem de bir eğitim alanı hâline geldiği vurgulanmaktadır. ÇađdaŖ bir eğitimin gerçekteŖebilmesi için bilim, sanat ve tekniğin bir bütün olarak düşünülmesi gerekir. Bu bağlamda, müzik eğitimi alanı “sessel ve iŖitsel” niteliğiyle sanat eğitiminin en önemli dallarından birini oluŖturur.

Temel hedefi bireylere müziksel davranıŖ kazandırma olan müzik eğitiminde de eğitimin diğer alanlarında olduğu gibi öğretmen çok önemlidir. Bir müzik öğretmeni mesleki ve alana özgü yeterliklerinin yanı sıra çocukları seven, onları tanıyan, ihtiyaçlarını fark ederek çözümler üreten, heyecanlı, dersini seven ve sevdiren, doğru yöntem ve metotlar ile etkinliklerini düzenlemelidir (Say, 2010; Uçan, 2004).

Müzik eğitimi sürecinde önemli olan baŖka bir öge ise doğru hazırlanmış bir müzik eğitimi programıdır. Bu süreçte çocuklar hayatın anlamını keŖfederken aynı zamanda yaŖadıđı topluma uyum sağlamayı öğrenir (Çilden, 2001).

1. 1. AraŖtırmanın Amacı

Bu araŖtırmanın amacı; ortaokul ve lisede görev yapan müzik öğretmenlerinin öğretim programında yer alan değer kavramı hakkındaki inanç ve tutumlarını tespit etmek, ayrıca; öğretmenlerin ilkokul ve lise müzik dersi öğretim programında yer alan değer ve tutumlar hakkında ne tür bilgiye sahip olduklarını tespit etmektir.

Bu amaca ulaŖmak için belirlenen problem cümleleri:

1. Çalışma grubunu oluŖturan katılımcıların müfredata bağlı kalıp kalmama deđiŖkeni ile değer algılamaları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
2. Çalışma grubunu oluŖturan katılımcıların meslekteki kıdem yılı ile değer algılamaları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?

3. Çalışma grubunu oluşturan katılımcıların cinsiyet değişkeni ile değer algılamaları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
4. Çalışma grubunu oluşturan katılımcıların mezun olunan program değişkeni ile değer algılamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?

1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Bu araştırma, müzik öğretmenlerinin değer kavramı hakkındaki inanç ve tutumlarını ortaya çıkarması, ortaokul ve lise müzik dersi öğretim programında yer alan değer ve tutumlardan haberdar olmalarına yardımcı olması ve bu değer ve tutumları müzik aracılığı ile öğrencilerine nasıl kazandırdıklarının tespit edilmesi açısından önem taşımaktadır. Ayrıca çalışma daha sonra bu konu ile ilgili yapılabilecek diğer çalışmalara da ışık tutması ve alanda konu hakkında bilgi vermesi yönünden de önem taşımaktadır.

1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

1. 2016-2017 Eğitim-öğretim yılında Rize ve Trabzon il merkezleri ve ilçelerindeki Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaokul ve liselerde görev yapan 103 müzik öğretmeni,
2. Çalışmanın bulgularının çözümlenmesi ve yorumlanmasında nicel yöntemler,
3. Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsünce belirlenen çalışma takvimi ile sınırlandırılmıştır.

1. 4. Araştırmanın Varsayımları

Araştırma içeriğindeki çalışma için, gönüllü olan 103 müzik öğretmeni, kendilerine uygulanan Portre Değerler Anketindeki soruları dikkatle okuyarak gerçek durumlarını ifade edebilen seçenekleri içtenlik ve ciddiyetle işaretledikleri varsayılmıştır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

2. 1. Kültür

İnsanlık tarihiyle var olan kültür ile ilgili birçok tanım ve araştırma yapılmıştır. Kültür insan topluluklarının doğal olarak da tüm insanlığın yaşam biçimlerini anlatan ve olaylara karşı tutumlarına yön veren, aynı zamanda geçmiş ile gelecek arasında bağ kurarak kuşaktan kuşağa aktarılarak devam eden bir mirastır (Gümüş, 2009; Uçan, 2000). Kültür, toplum düzenini koruyan ve insanların topluma ve çevresine uyum sağlamasına yardımcı olan, bireyin yaşam tarzının yanında değer ve inançlarını da kapsayan önemli bir faktördür (Çelikten, 2006; Emekli, 2006). Kültür kavramı ile birlikte kültürlenme ortaya çıkar.

2. 2. Kültürlenme

Kültürlenme, farklı toplumların bir araya gelerek kendi kültürlerinde olmayan özelliklerden etkilenerek yeni birleşim oluşturmalarıdır (Babaoğul, 2012). Kültürlenme süreci incelenirken bireylerin yaşadıkları yer ve yaşadıkları toplumun özellikleri incelenmelidir. Çünkü bireyler yaşadıkları toplumun değer yargılarına göre şekil alırlar (Aliyev ve Öğülmüş, 2016). Kültürlenme sürecinde toplumlar yaşamın her alanından etkilendikleri birbirlerinin müziklerinden de etkilenmişlerdir.

2. 2. 1. Kültür ve Müzik Arasındaki İlişki

Müzik, bir toplumun kültürünü ifade eden en etkileyici ve önemli unsurdur. Aynı zamanda müzik, çocuklarımızın kendi kültürlerini tanımasına yardımcı olur ve onların gelişimini olumlu yönde etkiler (Barış ve Ece, 2015). Bu yönüyle müzik aslında kültürel değerleri gelecek kuşaklara aktaran bir köprüdür. Kültürel değerlerini kaybetmek istemeyen, nesilden nesle aktarmak isteyen toplumlar öncelikli olarak işe kendi müzik kültürlerini korumakla başlamalıdır; çünkü müzik, değerlerimizin aktarılmasında kullandığımız etkili bir araçtır (İmik, 2012; Say, 2008).

Kültür ile müzik arasındaki ilişki şu şekilde açıklanmaktadır (Erdal, 2015, s. 292):

Müzik, hem bireysel hem de toplumsal kültürü ve kültürel özellikleri oluşturur, geliştirir, çeşitlendirir, zenginleştirir. Ayrıca kültürel unsurların paylaşılması, korunması ve kuşaktan kuşağa aktarılmasında önemli rol oynar. Çeşitli kültürler arası ilişkileri (gerek birey, gerekse de toplumsal açıdan) geliştirir, pekiştirir, güçlendirir. Çeşitlendirip zenginleştirerek; kültürel kimliğin ve kişiliğin oluşmasında, korunma ve geliştirilmesinde toplumsal iletişime, etkileşme, anlaşma, birleşme, dayanışma, kaynaşma ve bütünleşmeyi kolaylaştırma-hızlandırma-güçlendirme-pekiştirme, işlevlerini toplumsal bir görev olarak müzik yerine getirir.

Kültür ve müzik ile ilgili yapılmış olan tanımlamalarda kültür ile müzik arasında sıkı bir bağ olduğu görülür. Müzik, bir toplumun kültürel zenginliğini de ifade ederek aynı zamanda o toplumu en iyi şekilde anlatan bir sanattır (Tohumcu, 2006). Bu nedenle toplumlar kültürlerini diğer toplumlara tanıtmak için müziği araç olarak kullanabilirler. Buna bağlı olarak da müzikteki yeniliklerin daha anlaşılır ve anlatılabilir olması için kültür ile müzik eğitimcilerinin yaratıcılıklarının bir araya gelmesi etkilidir (Say, 2010). Müzik kendi doğası, insanlar üzerindeki doğal etkisi ve akılda kalıcılığı ile toplum kültürünün ayrılmaz bir parçası olan değerlerin aktarılmasını anlamlı, daha kalıcı ve daha uzun süre toplum belleğinde tutabilecek etkili bir araçtır.

2. 3. Eğitim Nedir?

Eğitim, insanların belli amaçlara göre yetiştirerek onlara gerekli bilgi, beceri ve tutumları ve değerleri kazandırma sürecidir. Bu süreçte bireyin kazandığı değerler yoluyla kişilikleri farklılaşır. Bireylerin iyi huylu insan olmaları onların yaşadıkları ortam ve topluma bağlıdır (Özkan, 2006; Sürmen, 2011). Bireylere planlı olarak davranış kazandırma süreci olarak tanımlanabilecek olan eğitim aynı zamanda “insanları belli amaçlarına göre yetiştirme sürecidir” (Fidan, 2012, s. 4). Bu süreç sonunda bireyin kişiliği gelişir, değişir ve oluşur.

Ergün (2015) eğitimde kişinin özelliklerine uygun çevre, kültür ve öğrenme ortamları oluşturulduğunda kendi bireysel kimliğinin ortaya çıkacağını vurgulamaktadır. Bu tanımlara bağlı olarak yaşanan zamana ve topluma olduğu kadar yönetim sistemine göre farklılık gösteren eğitimin amacı; örneğin eski Yunan’da ve Roma’da siyasi temelli iken Ortaçağ’da dini temellere dayanır (Şişman, 2007).

Türkiye’de eğitimin amacı “Türk milletini modern dünyanın yapıcı, yaratıcı ve seçkin üyelerinden biri haline getirmek için bir taraftan Türk milletinin ve toplumunun refah seviyesini yükseltirken, diğer taraftan da millî birlik ve beraberlikteki ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimi desteklemek ve hızlandırmaktır” (MEB, 1994, s. 56). Bu tanımlara ek olarak günümüzde eğitimin amacı aynı zamanda modern çağa hızla ayak uydurabilen, teknolojik yenilik ve gelişmeleri takip edebilen, dünya vatandaşı olma becerilerine sahip bireyler yetiştirmek olmalıdır. Ayrıca eğitim, insanın kendini tanımasını ve insan olmanın ne anlama geldiğini, karşısındakini anlamasını sağlar. Eğitimli insan kültürel değerlerinin farkında olan insandır. Hayatı boyunca insanın değerlerine göre davranışlarda bulunması onun gördüğü eğitime bağlıdır. Bu açıdan insan davranışlarının değerlere uygun olabilmesi ve toplumların zaman koşullarına uyum sağlayabilmesinde eğitim çok önemli bir etkidir (Cenan, 2016; Demirci, 2011). Çağın ve teknolojinin gerekliliklerine uygun

yetişen bireyler sayesinde toplumların refaha ulaşabilecekleri ve toplumlarını ileriye taşıyabilecekleri unutulmamalıdır.

2. 4. Değerlerin Tanımı

Değer kavramının sözlük anlamını Türk Dil Kurumu “Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet” (URL-1) tanımlamasıyla açıklamaktadır. Pek çok tanımı yapılan ve halen yapılmakta olan değer kavramına ilişkin “bir şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğu hakkındaki inanç” (Güngör, 1993), “toplum ya da bireyler tarafından benimsenen bütünleştirici olgular ve toplumun sosyal ihtiyaçlarını karşıladığına inanılan ölçütler” (Meydan ve Bahçe, 2010, s. 22), “hem eylem hem de bilme bakımından insan varoluşunun temeli” (Günay, 2003, s. 16), “insanı insan yapan özelliklere sahip olan ve insanı diğer canlılardan ayıran temel özellikleri içinde barındıran inançlar bütünü” (Dilmaç, 2007, s. 16), “insan davranışlarında ve tercihlerinde belirleyici” (Turan ve Aktan, 2008, s. 230), “yaşamımızı etkileyen, yaşamda önem verdiğimiz düşüncelerdir” (Doğanay, 2009, s. 228), “insanların yaşamlarında yol gösterici ilkeler olarak hizmet eden soyut idealler” (Lönnqvist, Leikas ve Verkasalo, 2018, s. 47-51), “hayata bakış açımızı ve amaçlarımızı belirleyen, aldığımız kararları etkileyen, inançlarımızı yansıtan ve prensiplerimizi oluşturan bir tercih” (Baloğlu ve Balgalmış, 2005, s. 22). “Bireyin davranışlarını veya amaçlarını yönlendiren, şekillendiren ve derecelendiren ilgi, güdü, inanç, eğilim ve tutumlar” (Şahin, 2010, s. 3), “yaşamda davranışlara yön veren; iyi, doğru, güzel gibi istenen nitelikleri simgeleyen ilke, standart ve düşünceler” (Çengelci, 2010, s. 3) tanımlamaları yapılabilir.

Değerlerin özelliklerini betimleyen araştırmacı Özgüven’e (Özgüven, 1994’den akt., Dilmaç, 1999, s. 15) göre:

1. “Toplum ya da birey tarafından benimsenen birleştirici olgulardır.
2. Toplumun sosyal ihtiyaçlarını karşıladığına ve bireylerin iyiliği için olduğuna inanılan ölçütlerdir.
3. Sadece bilinç değil, duygu ve heyecanları da ilgilendiren yargılardır.
4. Değerler, bireyin bilincinde yer eden davranışı yönlendiren güdülerdir”.

Toplumsal düzenin korunmasında önemli bir yere sahip olan değerler kavramı “davranışlara genel olarak rehberlik eden ilkeler ve temel inançlar, eylemlerin iyi ya da istenilen olarak yargılandığı standartlar” tanımı ile ifade edilmektedir (Halstead ve Taylor, 2000, s. 169). Değer, insanın var olmasıyla ortaya çıkmış toplumsal bir konudur. Buna bağlı olarak da değer kavramı ile ilgili birçok tanım yapılmıştır. Gelişen teknoloji ile birlikte insanlar değerlerine sahip çıkmaz duruma gelmiştir. Bu nedenle insanlar değer ile ilgili araştırmalar üzerinde durmaya başlamıştır (Dilmaç ve Bircan, 2014).

Başka bir tanımda değerler “Birey, grup ya da toplum tarafından önem atfedilen, çoğunluk tarafından kabul gören, beğenilen, istenilen şeyler” olarak tanımlanmıştır (Haralambos, 1987’den akt., Ulusoy ve Arslan, 2014, s. 3). Bir toplumun yaşayışındaki önemli ya da önemsiz olan olay, durum ve olguları şekillendiren de bu değerler olarak görülebilir. Aktepe (2016) değerleri “bireylerin ilişkilerindeki ölçütleri belirlerken, önemsendiği durumların, hedeflerinin ve sosyal ilişkilerinin değerlendirilmesi sonucunda oluşturdukları tutum ve davranışlar” olarak açıklamaktadır (s. 1512). Toplum hayatında önemi yüksek olan değerlerin birey hayatında önemli bir rol üstlendiğini söyleyebiliriz.

2. 5. Değerlerin Sınıflandırılması

Değerlerin araştırma konusu olarak algılanmaya başladığından beri değerler ile ilgili çeşitli sınıflandırmalar yapılmış pek çok araştırmacı bu sınıflandırmalara kendi çalışması üzerinden katkılarda bulunmuştur. Bu sınıflandırmalardan bazıları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tablo 1. Değerlerin Sınıflandırılması

Filiz (1998) akt Keskinöğlü. 2008: 10)	Evin ve Kafadar (2004: 296)	Rokeach (1973'den aktaran Ünal ve Erciş (2006:365)	Ülken'e (Avci.2013)	Bolay'a (2007:14) göre	Allport Vernon ve Lindzey'e göre (akt Tahiroğlü. 2011 10	Spranger (akt. Keskinöğlü. 2008: 10)' a göre	Özlem'e göre (Akt Sen 2007: 10)	Tezcan'a göre (akt Keskinöğlü. 2008: 11	Lalek (2007:12'e göre
İçerik Değerler	Ulusal Değerler	Araçsal Değerler	İçkin Değerler	Bilimsel Değerler	İlmî Değerler.	Teorik Değerler	Bilgisel Değerler	Eğitsel Değerler	
işlevsel Değerler	Evrensel Değerler	Amaçsal Değerler	Aşkın Değerler	Ahlâkî Değerler	Sosyal Değerler	Sosyal Değerler	Ahlaksal Değerler	Aile Değerler	Sosyal Değerler
			Normatif Değerler	Estetik Değerler	Estetik Değerler	Estetik Değerler	Estetik. Değerler		Estetik Değerler
				Dinî Değerler	Dinî Değerler	Dinî Değerler	Dinsel Değerler	Dinsel Değerler	Kutsal Değerler
				Hukuki ve İktisadî Değerler	İktisadî Değerler	İktisadî Değerler		Ekonomik Değerler	Ekonomik Değerler
				Hümanist Değerler	Siyasî Değerler	Siyasî Değerler		Siyasal Değerler	Politik Değerler
							Hazcı (Hedonist) Değerler	Boş Zamanlar Değerleri	Kurumsal Değerler

Tablo 1’den de görülebileceği gibi pek çok araştırmacı değerleri farklı kategorilerde sınıflandırmıştır. Tabloda bilimsel, ahlaki, estetik, dini, hukuki, iktisadi ve siyasi değerlerin 6 araştırmacının ortak sınıflandırması olduğu görülebilir. Bu yönüyle bakıldığında din, dil, milliyet gözetmeksizin değerlerin toplumların kendi yaşayışlar ne olursa olsun hemen hemen aynı başlıklarla şekillendiği söylenebilir.

Filozof ve sosyal bilimciler tarafından değer ve değerler üzerine çeşitli tanımlar yapılmış ve değerler açıklanmaya çalışılmıştır. Bu açıklamaları yapan sosyal bilimcilerden Rokeach (1973) değerleri

1. İnanç
2. Tercih
3. Standartlar olarak sınıflandırır.

Bu sınıflandırmada inanç istenmeye değer, istenmeye değmeyen, doğru, yanlış olarak tanımlanan, iyi ya da kötü olarak yargılanabilen inançlar olarak, tercih değerlerini; bir dilek olarak değil istenmeye değer bulunan bir görüş olarak belirtmektedir.

Standartlar basamağı yine Rokeach'ın tanımlamasında; "nesne ve durumlara karşı tutumlara, ideolojiye, değerlendirmelere, kararlara, neden göstermeye, kendini diğerleriyle karşılaştırmaya ve diğerlerini etkileme girişiminde bulunmaya rehberlik eden, bunları belirleyen çok yönlü standartlardır" (Karagöz, 2013, s. 9) olarak açıklamaktadır.

Rokeach'a (1973) göre değerler amaçsal değerler ve araçsal değerler olarak ikiye ayrılır. Bunlardan "amaçsal değerler

1. Rahat bir hayat
2. Heyecan verici bir hayat
3. Başarma hissi
4. Barış içinde bir dünya
5. Güzelliklerin dünyası
6. Eşitlik
7. Aile güvenliği
8. Özgürlük
9. Mutluluk
10. İç uyum
11. Gerçek sevgi
12. Ulusal güvenlik
13. Zevk alma
14. Kurtuluş
15. Öz saygı
16. Sosyal tanınma
17. Gerçek dostluk
18. Bilgelik

Olarak sınıflanmışken, araçsal değerler de

1. Hırslı (istekli)
2. Geniş (açık) fikirlilik

3. Kabiliyetli
4. Neşeli
5. Temiz
6. Cesaretli
7. Affedici
8. Yardımsever
9. Dürüst
10. Hayal gücü kuvvetli
11. Bağımsız
12. Entelektüel
13. Mantıklı
14. Şefkatli ve iyi
15. İtaatkâr
16. Kibar, nazik
17. Sorumlu
18. Öz denetimli” (Tahiroğlu, 2011, s. 52). Sıralaması ile sınıflandırmıştır.

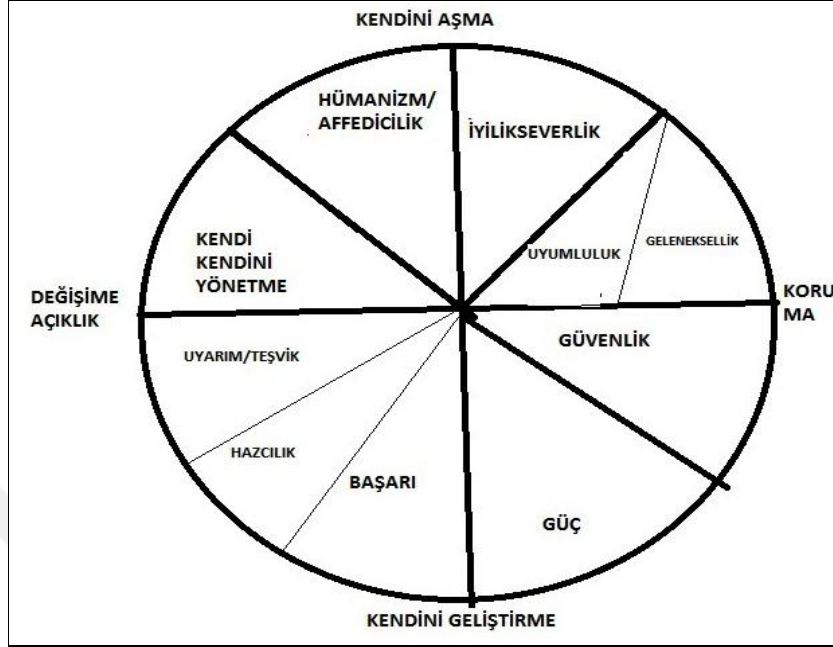
Değerler ile ilgili araştırmalarını sürdüren bir diğer isim olan Hofstede (2001) “genel olarak ‘zihinsel (mental) programın özelde ‘değerler’ ve ‘kültür’ün tanımı ve ölçülmesi sorunu ile ilgilenmiştir” (Morsümbül, 2014, s. 41). Evrensel kolektif ve bireysel olarak adlandırdığı zihinsel programların en temelini evrensel seviye olduğunu vurgular.

Belli bir gruba veya kategoriye bağlı insanlar tarafından paylaşılan fiziksel aktiviteler, dil farklılıkları ve kullanımları, yeme içme araç ve alışkanlıkları programı kolektif seviye sınıflamasında ele alırken; Bireysel seviyeyi de ayrı olarak tanımlamış ve aynı kültürdeki değişen alternatif davranışlar sağladığını ifade etmiştir (Hofstede, 1991’den akt., Morsümbül, 2014, s. 41).

“Müzik öğretmenlerinin ortaokul ve lise müzik dersi öğretim programında yer alan değer ve tutumları kazandırmaya yönelik görüşlerinin tespit edilmesi” amacı ile yapılan bu çalışmada Schwartz’ın (1992) değerler yaklaşımı benimsenerek çalışmanın çerçevesi oluşturulmuştur.

Schwartz (1994), değerlerde bulunması gereken özellikleri sıralarken; değerlerin birer inanç durumu olması gerektiğini belirtmiş, ardından ait olunmak ile ilgili bir hal olduğunu, belirli durumları aşmaya yönelik olduğunu, insanların olaylar karşısındaki davranış ve tutumlarına rehberlik ettiğini ve değerlerin birbirlerine bağlı olarak düzenlendiğini ifade etmiştir (Karakaya, 2007, s. 204).

Değerler tiplerinin birbirleri arasındaki ilişkileri açıklayan modeli oluşturan Schwartz (1992, s. 14) değerleri aşağıdaki şekilde görüldüğü gibi oluşturmuştur.



Şekil 1. Scwartz'ın İki Boyutlu Değerler Modeli (Schwartz, 1992'den akt., Lönnqvist, Leikas ve Verkasalo, 2018).

Schwartz'a (2006) göre; değerler güdüsel bir sürekliliğe sahip olduğu için dairesel bir yapıdadır (Schwartz 2006'dan akt., Özcan ve Erol, 2017, s. 918) bu yapı içerisindeki değerlerin bir kısmı birbiri ile uyumlu bazıları da zıt yönlüdürler.

Scwartz'ın belirttiği değer tipleri ve ifade ettikleri davranışlar Demirutku ve Sümer (2010) tarafından Smith ve Schwartz'dan (1997) alınarak aşağıdaki gibi uyarlanmıştır.

1. "Hümanizm/Evrenselcilik: Bütün insanlar için anlayış, hoşgörü; insanların ve doğanın esenliğini koruma
2. İyilikseverlik: Bireyin yakın olduğu kişilerin esenliğini koruması ve güçlendirmesi
3. Geleneksellik: Kültürel ve dini uygulamalara ve anlayışlara saygı ve bağlılık
4. Uyumluluk/Uyma: Başkalarına zarar verebilecek veya toplumsal beklentilere aykırı dürtülerin ve davranışların kısıtlanması
5. Güvenlik: Benlik, toplum ve ilişkiler için güvenlik ve istikrar arayışı
6. Güç: Sosyal statü, insanlar ve kaynaklar üzerinde baskınlık kurma
7. Başarı: Sosyal standartlarca belirlenen kişisel başarı yönelimi
8. Hazcılık: Bedensel haz ve duyumsal doyum arayışı
9. Uyarılım: Heyecan ve yenilik arayışı

10. Özyönelim: Bağımsız düşünme ve davranma eğilimi”

Schwartz’a (1992) göre aşağıda belirtilen 9 değer tipi birbirleri ile uyumludur.

BİRBİRİNE UYUMLU DEĞER TIPLERİ		
1.	Hümanizm + İyilikseverlik =	Bencil ihtiyaçların aşılıp başkalarının iyiliğini düşünme değerler
2.	Geleneksellik + Uyumluluk =	Birein kendisine hakim olmasını ve itaatini vurgulayan değerleri
3.	Uyumluluk + Güvenlik =	Düzenin korunması ve kişiler arası ilişkilerde uyuma yönelik değerleri
4.	Güvenlik + Güç =	İlişkilerin ve yaşanabilecek durumların kontrole dilmeye çalışılmasına yönelik değerleri
5.	Güç + Başarı =	Sosyal olarak üstün olma ve itibar isteğine yönelik değerler
6.	Başarı + Hazcılık =	Kendisine düşkün olma değerler
7.	Hazcılık + Uyarım/Teşvik =	Keyif veren uyarıcıların istenmesini vurgulayan değerleri
8.	Uyarım/Teşvik + Kendi Kendini Yönetme =	Değişime açık olma değerleri
9.	Kendi Kendini Yönetme + Hümanizm =	Kişinin Kendi Kararlarına Güvenmesi

Şekil 2. Birbirleri ile Uyumlu Olan Değerler (Schwartz, 1992, s. 14-15).

Şekil 2'ye göre hümanizm ve iyilikseverlik, geleneksellik ve uyumluluk, uyumluluk ve güvenlik, güvenlik ve güç, güç ve başarı, başarı ve hazcılık, hazcılık ve yenilikçilik, yenilikçilik ve özerklik ile özerklik ve hümanizm değerleri birbirleri ile uyumlu olan değerlerdir.

2. 6. Değerlerin Bireylerin Hayatındaki Önemi

İnsanın duygularıyla, değer arasında sıkı bir ilişki vardır (Kapıkıran ve Gündoğan 2016). İnsanlar arasındaki farklılıklar yaşadıkları toplumların değerleriyle ilişkilidir. Bir toplumun düzeni o toplumun yaşayan değerlerine bağlıdır (Cüceloğlu, 2011). Değer, birey ve toplumları etkileyen önemli bir unsurdur. Bireyin sahip olduğu değerler yaşadığı toplumdaki yerini belirler (Yazıcı, 2006). Sosyal olarak yerimizi ve üstlendiğimiz sorumluluklarımızı da değerlerimiz aracılığı ile kazandığımızı söylemek mümkündür.

Kültürel bir miras olarak kuşaktan kuşağa aktarılan değerler bireylerin toplum içerisinde davranış ve tutumlarını etkileyerek onların hayatına yön verir.

Bir toplumun yaşamında, her şey değerlere göreli olarak algılanır ve diğerleriyle karşılaştırılır. Bireyler, genellikle içinde yaşadıkları grup, toplum ve kültür değerlerini benimseyerek, bunları muhakeme ve seçimlerinde birer ölçüt olarak kullanırlar. Böylece daha iyi, daha doğru, daha uygun, daha güzel, daha önemli ve daha adil gibi genel yargılara varma olanağını elde ederler. Değerler toplumdaki normal ya da anormal davranışların belirlenmesinde önemli rol oynarlar. Bireysel tutum ve davranışlar, büyük ölçüde ahlâksal ve değerlerle, örf ve adetlerin içerdiği değerlerin etkisi altında kalır. Ancak bu değerler normlar içerisinde somutlaşır ve normlar aracılığıyla etkinlik kazanır. Zira daha genel ve soyut olan değerlere karşılık normlar, yaptırım güçleriyle toplumsal yaşamın belirgin bir unsurunu oluştururlar (Durmuş, 1999'dan akt., Özgören, 2011, s. 3).

Değerlerimizin aktarılmasında eğitim çok önemli bir yere sahiptir, diyebiliriz. Çünkü eğitim sürecinde insanlara belirli davranışlar kazandırılmaya çalışılırken; aynı zamanda bu süreçte kültürel değerler dikkate alınarak bireylere aktarılmaktadır.

“Karakterlerimizin değerler yoluyla inşa edilebildiği” (Baysal, 2013, s. 13) düşünüldüğünde bireylerin eğitimlerinin büyük bölümünün gerçekleştiği okullarda değerlerin ışığında yapılan öğretim etkinliklerinin bireylerin kişiliklerinin gelişmesi açısından oldukça etkili olacağı görülebilir.

2. 7. Değerler Eğitiminin Tanımı

Eğitim alanlarından en etkili ve planlı yürütüleni hiç şüphesiz okullarda gerçekleştirilmektedir. Doğduğumuz günden itibaren içinde olduğumuz öğrenme ve eğitim etkinliklerinin tümünde olduğu gibi değerler eğitimi de, ailede başlayıp okullarda planlı bir şekilde öğrencilere kazandırılması gereken değerleri kapsamaktadır (Yazıcı, 2006).

Milli Eğitim Bakanlığı'nın belirtmiş olduğu değerler eğitimi de temel kök değerler olarak adlandırılan "adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverliktir" (MEB, 2010, s. 6) değerlerinin öğrencilere kazandırılması hedeflenen değerler olduğu belirtilmektedir.

Eğitim yoluyla kuşaktan kuşağa aktarılması gereken değerlerimiz ailede başlayıp okul hayatı ile devam etmektedir. Bu nedenle anne- baba ve öğretmenlerin davranışları, tutumları çocukluk döneminde oldukça etkilidir. Değerler eğitimi sürecinde çocukların davranışlarından öncelikle etkilendiği anne-baba ve öğretmen tutumları çocukların kazanımlarını etkilemektedir (Ateş, 2017).

2. 7. 1. Değerler Eğitiminin Amacı

Her toplumun kendine ait kültürel değerleri vardır ve toplum bu değerlere sahip çıktığı sürece kendi kimliğini kaybetmez. Buna bağlı olarak da değerler eğitiminin amacı değerlerimizi gelecek nesillere aktararak bunları davranış haline getirilmesini sağlayıp toplumsal kimliği korumak (Göldağ, 2015), bireylere gerekli bilgi ve beceriyi kazandırıp onları iyi insan olarak yetiştirmek; aynı zamanda onlara değerlerimize uygun davranış ve tutumları kazandırmaktır (Aydın, 2010). Başka bir deyişle değerler eğitiminin amacı şu şekilde ifade edilmektedir (Altan, 2011, s. 55):

Bütün insanlığın ortaklaşa sahip olduğu evrensel değerlere vurgu yaparak iyi karakter örnekleri sergileyen, ahlaki değerlere sahip, sorumluluk duygusu içinde hareket eden vatandaşlar ortaya çıkarmaktır. Bu bakımdan değerler eğitimi bireylerde; saygı, sevgi, sorumluluk, erdem, cesaret, inanç, azim, adalet ve bireysel disiplin gibi çok önemli ahlaki ve medeni değerleri kazandırmayı amaçlamaktadır.

Yapılan bu tanımlamalardan değerlerin milli ruhu, kültürel değer ve inançları aktarmada ve kimlik oluşumundaki öneminin ne kadar büyük olduğu anlaşılmakta, toplum yasalarına ilişkin yaşama becerilerinin kazandırılmasındaki gerekliliği fark edilmektedir.

2. 7. 2. Değerler Eğitiminin Önemi

Ailede başlayıp, okulla birlikte yaşam boyu devam eden değerler eğitimi, toplumun sahip olduğu değerlerin gelecek nesillere aktarılması açısından oldukça önemlidir. Bu şekilde toplumun beklentileri karşılanarak; aynı zamanda toplumsal düzen de korunup bu şekilde devam etmiş olacaktır (Yalçınkaya, 2016). Değerler eğitimi bireye iyi bir vatandaş olma özelliği kazandırma açısından da oldukça önem taşımaktadır (Dilmaç, 2007).

2. 7. 3. Değerler Eğitiminin İçeriği

Değerler eğitiminin içeriğinde toplumsal hayatın temelini oluşturan değerleri Kuter (2012) şeklinde ifade etmiştir:

Yardımlaşma, sonuca ulaşmak için ortaklaşa iş yapmak, belli kurallar çerçevesinde organize olma, cesaret, dostluk, temizlik, saygı gösterme, takdir ve teşekkür edebilme, hatalarda özür dileyebilme, sabırlı davranabilme, hoşgörü olabilme ve başarmak için gayret gösterme mecburiyet (s. 80)

Toplumsal olguların öğrencilere kazandırıp, bu değerleri davranış boyutuna ulaştırarak, onların kişiliklerinin bir parçası haline getirmek vardır. Buna bağlı olarak da değerler eğitimi sürecinde her şey birbiriyle bağlantılı olduğu için çok boyutlu düşünmek gerekmektedir. Bireylerin duygularına hitap ederek, çevresini dikkate almak değerler eğitimi sürecinde önemli faktörler arasındadır (Meydan, 2014).

Değer eğitiminde çevredeki herkes bu sürece dâhil edilmeli ve farklı yöntem ve teknikler kullanılmalıdır (MEB, 2017).

2. 7. 4. Değerler Eğitiminde Öğretmenin Rolü

Eğitim-öğretim sürecinde bireylere kazandırılması amaçlanan değerlerin yanında öğretmenin önemli bir model olduğu kaçınılmaz bir gerçektir. Bu süreçte ise öğretmenin tutum ve davranışları çok önemli bir etkidir (Memiş ve Gedik, 2010). Değerler eğitimi sürecinde bireyleri en çok etkileyen sanat dallarından biri olan müzik sayesinde öğretmenlerin işi daha da kolaylaşacaktır. Çünkü müzik değerlerimizin bireylere aktarılmasını sağlayan önemli bir araçtır.

2. 8. Müzik Eğitimi

Müzikle ilgili birçok tanım yapılmıştır; ancak, müzik tanımlarını incelediğimizde verilen cevaplar insanların müzikle olan ilişkileriyle doğru orantılıdır (Erol, 2015). Müzik, geçmişten günümüze kadar toplumların sürekli ilgili oldukları, onların kültür, ekonomi, bilime bağlı olarak; aynı zamanda bulunduğu çağa göre değişiklik gösteren, ortak bir dil olan bir sanattır (Çelebioğlu, 2008; Küçüköncü, 2000).

İnsanoğlu var oluşuyla birlikte doğada duyduğu sesler dikkatini çekmiş, o sesleri taklit ederek müzik sanatını yapmaya başlamıştır (Günay, 2011). Müzik, içerisinde estetik ve güzellik içeren planlı bir amaca uygun olarak yapılan sanat dalıdır (Uçan, 1994). Etkileyici bir sanat dalı olan müzik ile insanlar seslerle düşünerek hayatı anlamaya çalışırlar (Selanik, 2010).

Müzik, hiç şüphesiz sanatın diğer dalları gibi insanların kendilerini, duygu, düşünce ve hayata karşı duruşlarını ifade etmeye çalıştıkları en önemli sanat dallarından birisi olmuştur. İnsanlık tarihi kadar eski bir iletişim aracıdır.

Bireylerde davranış geliştirme süreci olan eğitim pek çok öğrenme aracı yoluyla bireylere kazandırılır. Bu araçlardan birisi de müzik eğitimidir. Bu bağlamda değerler eğitiminin bireylere kazandırılmasında müzik eğitiminden de faydalanılmalıdır. “Bireyler üzerinde sevgi, sorumluluk, yaratıcılık duygularının gelişmesini sağlayan müzik eğitiminin amacı, insana, müziği sevdirmekten başka, müzik dinleme, yargılama becerisiyle birlikte insanın beğeni düzeyini yükseltmektir” (Öz, 2001, s. 104-105).

Ülkemizde eğitimi planlama ve yürütme görevini üstlenmiş olan milli eğitim bakanlığı her ders için programlar hazırlamaktadır. Bu programlar her derse ilişkin konu ve içerikleri belirleyerek belirli sürelerde bu içeriklerin öğretilmesini, belirli hedef ve davranışlara ulaşılmasını beklemektedir. Bir zaman dilimi ve öğretim süresi gözetilerek oluşturulan bu programlar öğretmenlere yol gösterici olmaktadır. Müzik dersi boyutundan baktığımızda Müzik Dersi Öğretim Programı'nda belirlenen amaçlar şu şekilde açıklanmaktadır (MEB, 2017, s. 6-7)

- Müzik yoluyla estetik yönünü geliştirmek,
- Duygu, düşünce ve deneyimlerini müzik yoluyla ifade etmelerine imkân sağlamak,
- Yaratıcılığını ve yeteneğini müzik yoluyla geliştirmek,
- Yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası müzik türlerini tanıyarak farklı kültürlerle ait öğeleri zenginlik olarak algılamasını sağlamak,
- Kişilik ve öz güven gelişimlerine katkı sağlamak,
- Müzik aracılığıyla zihinsel becerilerinin gelişimini sağlamak,
- Müzik yoluyla bireysel ve toplumsal ilişkilerini geliştirmek,
- Müzik ile ilgili çalışmalarda bilişim teknolojilerinden yararlanmalarını sağlamak,
- Bireysel ve toplu olarak nitelikli farklı türlerde şarkı dinleme ve söyleme etkinliklerine katılımlarını sağlamak,
- Müziksel algı ve bilgilerini geliştirmek,
- Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmalarını sağlamak,
- İstiklâl Marşı başta olmak üzere marşlarımızı özüne uygun olarak seslendirmelerini sağlamak,
- Müzik yoluyla sevgi, paylaşım ve sorumluluk duygularını geliştirmek,
- Millî birliğimizi, bütünlüğümüzü pekiştiren ve dünya ile bütünleşmemizi kolaylaştıran müzik kültürü ve birikimine sahip olmalarını sağlamak,
- Atatürk'ün Türk müziğinin gelişmesine ilişkin görüşlerini kavramak
- Amaçlarına ulaşmalarının sağlanması olarak belirtilmektedir.

MEB (2017) Müzik Dersi Öğretim Programı'nda belirlenen amaçlar incelendiğinde, müziğin değerleri aktarmada konusunda hayatımızda önemli bir yere sahip olduğu anlaşılmaktadır. Aynı zamanda bireylere müzik yoluyla değerlerimizin aktarılması amaçlanırken onların kişisel ve sosyal yönden gelişimlerinin desteklediği görülmektedir.

2. 8. 1. Müziğin Hayatımızdaki Yeri ve Önemi Nedir?

“Çağdaş bir eğitimin gerçekleştirilmesi için bilim, sanat ve tekniğin bir bütün olarak düşünülmeli gerekir” (MEB, 2017, s. 13).

Ortaöğretim kurumlarında “Sosyal Etkinlik” adı altında yapılan ders dışı aktiviteler öğrencilerin ruhsal ve bedensel gelişimi için büyük önem taşımaktadır. Okullarda yapılan konserler, yarışmalar vb. aktiviteler öğrencilerin özgüven sahibi bireyler olmasında etkilidir (Canbay, 2007). Günümüzde bozulan toplum yapısına baktığımızda şiddet olaylarının önüne geçebilmenin çözümünde, aklımıza gelen bir çözüm yolu olarak sosyal etkinlikleri düşünebiliriz (Apaydın ve Şentürk, 2012).

Müzik ve sanat bireylerin davranışlarını düzenlemede önemli bir eğitim aracı olarak kullanılmaktadır. Buna örnek olarak yapılan çalışmalar mevcuttur. Bu çalışmalardan bir tanesinde “Amerika Birleşik Devletleri’nde okul bandolarında görev alan gençler üzerinde bir kişilik testi uygulanmış ve bu testin sonucunda okul bandosunda görev alan öğrencilerin bilgi, ülküsellik, eğitsellik gibi test alanlarında daha yüksek puan aldıkları görülmüştür. Buna bağlı olarak da müzikle ilgilenen gençlerin kişilik ve ruhsal gelişim açısından olumlu yönde etkilendiği düşünülebilir (Kütahyalı, 1994). Müzik eğitiminin başarılı olabilmesinde bireylere verilen eğitim içerisinde davranış ve tutumların doğru olarak kazandırılması gerekmektedir. Tutumlar bireylerin hayattan beklentilerini, bakış açılarını, diğer insanların farklı bakış açılarını ve bunlara bağlı olarak da her değerleri içermektedir (Yazıcı, 2014).

Sanat eğitimi içerisinde yer alan müzik eğitimi, düşünebilen, yaşadığı yeri seven, insanları seven, yarınını düşünebilen, sorumluluk sahibi olan insanların yetiştirilmesinde etkili, önemli ve ihtiyaç duyulan bir sanat dalıdır (MEB, 1998). Çocukların kişilik gelişimlerinde etkili olan müzik eğitiminin erken yaşlarda verilmesinin onların gelişimi açısından daha iyi olacağı düşünülmektedir (Apaydın ve Şentürk, 2012).

Müzik eğitimi bireylerin problem çözme ve kritik düşünme becerilerini geliştirmeleri açısından da oldukça önemlidir. Müzik eğitimi sayesinde çocuklar sorumluluk sahibi bireyler olarak çalışırken nasıl işbirlikçi olacaklarını öğrenirler. Bilgiyi nasıl kullanacaklarının, nasıl değerlendireceklerinin farkına varırlar (Şendurur ve Barış, 2002). Bu bağlamda müzik eğitiminin kişilik gelişimine önemli katkılar sağladığı ve çocuk- birey eğitiminin önemli parçalarından bir tanesi olduğunu söylemek mümkündür.

2. 8. 2. Müzik Eğitimi İçerisinde Değerler Eğitiminin Yeri Nedir?

Müzik eğitimde önemli bir yere sahiptir. Değerler eğitimi bazında da müzik eğitiminden yararlanmak gereklidir. Çünkü toplumsal birikimlerimizin aktarılma yollarından bir tanesi olan müziğin

- Bireyler arasında bağ kurma,
- Bireyin toplumsallaşmasını kolaylaştırıp hızlandırma,
- Müzikli etkinlikler yoluyla grup çalışmalarına katılma,
- Grubun üyesi olma, grubun içinde dikkati çekme,
- Gruba kendini kabul ettirme,
- Grubun içinde toplumsal güven kazanma,
- Bireyler arasında, birlikte müzik yapma yoluyla,
- Etkileşme, iş bölümü, yardımlaşma, dayanışma, uyuşma, paylaşmayı geliştirip güçlendirme,
- Birlikte çalışma sırasında bireylerin sorumluluk alma,
- Aldığı sorumluluğu yerine getirme,
- Yeni sorumluluklara hazır olma özelliklerini geliştirmelerine katkıda bulunma,
- Bireylerin birbirlerine karşı açık, esnek, anlayışlı, hoşgörülü, saygılı, sevgili ve insancıl olmalarını sağlama,
- Ulusal birliği simgeleme,
- Doğa, yurt, insan, toplum, ulus sevgisini toplumu oluşturan birey, küme, kesim, kurum ve kuruluşlar arasında yaygınlaştırma, gibi örnekler verilebilir sorumluluklara hazır olma özelliklerini geliştirmelerine katkıda bulunma,
- Bireylerin birbirlerine karşı açık, esnek, anlayışlı, hoşgörülü, saygılı, sevgili ve insancıl olmalarını sağlama,
- Ulusal birliği simgeleme, doğa, yurt, insan, toplum, ulus sevgisini toplumu oluşturan birey, küme, kesim, kurum ve kuruluşlar arasında yaygınlaştırma, gibi önemli toplumsal işlevleri bulunmaktadır (Tenkoğlu, 2005, s. 11).

Eğitim sürecinde öğrencilere yol gösterici olan en önemli etken ise şüphesiz öğretmendir. Öğretmenin sahip olduğu nitelikler öğrencileri doğrudan etkilemekte ve eğitim kalitesini değiştirmektedir. Öğretim programlarında yer alan “kök değerler” şunlardır: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik. Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde hem kendi başlarına, hem ilişkili olduğu alt değerlerle ve hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır (MEB, 2018, s. 4).

2. 9. Öğretmen Nedir ve Bir Öğretmenin Sahip Olması Gereken Vasıflar Nelerdir?

Bireylerin iyi bir vatandaş olmaları, yaşadıkları topluma uyum sağlayabilmeleri ve çevresine; aynı zamanda kendine faydalı olabilmeleri ancak eğitimle sağlanabilir. Buna bağlı olarak öğretmen ise, bireylerin yetiştirilme sürecinde bir yol göstericidir. (Akbulut, 2006). Öğretme işini meslek olarak yapan kimse anlamına da gelen öğretmenlik ile ilgili

Türk Dil Kurumu (TDK) “mesleği bilgi öğretmek olan kimse” şeklinde tanımlamaktadır (URL-2).

Eğitim-öğretim sürecinde bireyler öğretmenlerin niteliklerinden etkilenecek yetiştiklerinden öğretmen niteliklerinin önemi artmaktadır. Yetişen bireylerin toplum yapıtaşısı olması da bu durumun toplum yapısını etkileyecek çok önemli bir etken olduğunu vurgulamaktadır. Bu bağlamda öğretmen nitelikleri üzerinde titizlikle durulması zorunlu bir konudur (Şentürk, 2001).

Öğretmen nitelikleri öğrencilerin derse karşı olan tutumunu doğal olarak da başarı durumunu etkilemektedir. Öğretmen neşeli, sabırlı, hoşgörülü, girişken olmalı e aynı zamanda öğrencilerin bireysel özelliklerine göre hareket etmelidir. Öğretmen, yaşadığı toplumun kültürel değerlerini öğrencilerine aktarırken bunun yanında güncel bilgileri de öğrencilerle paylaşmalıdır (Akbulut, 2006). Bireylerin ve toplumun geleceği için önemli bir yere sahip olan eğitim sürecinde yol gösterici olan öğretmenler eskiden olduğu gibi günümüzde de toplumda saygın kişilerdir. Bir öğretmenin başarılı olmasındaki en önemli etken mesleğine olan sevgisi ve çocuklara karşı sabırlı olmasıdır. Çünkü öğretmenlik sevgiyle birlikte sabır gerektiren bir iştir (Sağlam, 2008). Bu bağlamda öğretmen tutumunun öğrenci üzerindeki etkisini göze alarak bu konu üzerinde de durulması gerekmektedir.

2. 9. 1. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri

Yeterlik; TDK tarafından “yeterli olma durumu, bir işi yapma gücünü sağlayan özel bilgi, ehliyet, görevini yerine getirme gücü, kifayet” olarak tanımlanmaktadır (URL-3). Bu tanımın öğretmenler açısından karşılığı olan öğretmen genel yeterliklerini Milli Eğitim Bakanlığı tanımlamış ve sınıflandırmıştır.

Tablo 2. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri (MEB. 2017. s. 8).

A Meslek Bilgisi	B Mesleki Beceri	C Tutum ve Değerler
A1. Alan Bilgisi	B1. Eğitim Öğretimi Planlama	C1. Milli, Manevi ve Evrensel Değerler
Alanında sorgulayıcı bakış açısını kapsayacak şekilde ileri düzeyde kuramsal, metodolojik ve olgusal bilgiye sahiptir.	Eğitim öğretim süreçlerini etkin bir şekilde planlar.	Milli, manevi ve evrensel değerleri gözetir.
A2. Alan Eğitimi Bilgisi	B2. Öğrenme Ortamları Oluşturma	C2. Öğrenciye Yaklaşım
Alanının öğretim programına ve pedagojik alan bilgisine hâkimdir.	Bütün öğrenciler için etkili öğrenmenin gerçekleşebileceği sağlıklı ve güvenli öğrenme ortamları ile uygun öğretim materyalleri hazırlar.	Öğrencilerin gelişimini destekleyici tutum sergiler.

Tablo 2'nin devamı

A3. Mevzuat Bilgisi	B3. Öğretme ve Öğrenme Sürecini Yönetme	C3. İletişim ve İş Birliği
Birey ve öğretmen olarak görev, hak ve sorumluluklarına ilişkin mevzuata uygun davranır.	Öğretme ve öğrenme sürecini etkili bir şekilde yürütür.	Öğrenci, meslektaş, aile ve eğitimin diğer paydaşları ile etkili iletişim ve iş birliği kurar.
	B4. Ölçme ve Değerlendirme Ölçme ve değerlendirme, yöntem, teknik ve araçlarını amacına uygun kullanır.	C4. Kişisel ve Mesleki Gelişim Öz değerlendirme yaparak, kişisel ve mesleki gelişimine yönelik çalışmalara katılır.

Tablo 2'den de görülebileceği üzere milli eğitim bakanlığı öğretmen yeterlikleri tanımlamasında belirtilen 3 genel yeterlik bulunmaktadır. Bunlar meslek bilgisi, mesleki beceri ve tutum ve değerler temel basamaklarından ve onlara ilişkin alt basamaklardan oluşmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı öğretmen genel yeterliklerinde tutum ve değer yönünden öğretmenlerinde beklenen yeterlikleri sıralarken öncelikle milli, manevi ve evrensel değerlere önem vererek onları gözeten öğretmenler olmalarını beklemektedir. Öğrencilere yaklaşım boyutunda beklenti öğrenci gelişimini destekleyici tutumlara sahip olunmasıdır. Bir diğer alt boyut olan iletişim ve işbirliğinde öğretmenin gerek öğrenciler gerek onların aileleri ve gerekse diğer öğretmenlerle işbirliği içerisinde etkileşimli olarak mesleki faaliyetlerini sürdürmesini beklemekte, kişisel ve mesleki gelişim alt boyutunda ise öğretmenin öz değerlendirmelerde bulunmasını ve mesleki gelişmeye açık olması yönünde yeterlikleri sıraladığı görülebilir.

2. 10. Tutum Nedir?

Tutum, bireylerin insanlara ve çevresindeki nesnelere karşı yön veren eğilimleridir. Bireylerin duygu ve düşüncelerine yön vermektedir (Çetin, 2012). Tutumlar soyuttur, gözlenemez; ancak sonuçları somuttur gözlenebilir davranışlara yol açmaktadırlar (Kağıtçıbaşı, 2014; Tenkoğlu, 2005). Tutumlar doğuştan gelmediği için değişebilirler. Bireyler önem verdiği kişilerin söyledikleri ve yaptıklarını örnek alırlar. Örneğin sigara içen çocuğuna sigaranın olumsuz yönlerini, zararlarını anlatan baba çocuğunun sigara içme alışkanlığına son vermesini sağlayabilir. Verilen bilginin kim tarafından verildiği tutumların değişmesine etki eden önemli bir etkidir (Çetin, 2012). Bu etken göz önüne alındığında tıpkı aile bireyleri gibi öğretmenlerin tutumları, söyledikleri, eleştiri ve yönlendirmelerinin eğitimde ne kadar önem taşıyabileceği anlaşılabilir.

Tutumlar erken yaşlarda edinilir ve etkileyici bir durum olmadıkça da kolay kolay değişmezler (Kağıtçıbaşı, 1989). Ancak bu görüşün aksine Canakay (2006) tutumların değiştirilebilir olduğunu hatta zaman zaman yer değiştirerek olumlu tutumun olumsuz, olumsuz tutumun da olumlu olabileceğini belirtmektedir.

Duygu, düşünce ve davranışlara yön veren tutumların temel özellikleri şu şekilde ifade edilmektedir (Altun ve Meryem, 2008, s. 3):

1. Gizli bir değişkendir.
2. Nesnelere vardır.
3. Olumlu ya da olumsuz bir yön alabilir.
4. Duyuşsal, bilişsel ve davranışsal öğeleri vardır.
5. Görece, durağan ve sürekli. Ancak değiştirilebilir.

Tutumlar doğuştan sahip olduğumuz özellikler değildir. Tutumların oluşumunda bireyleri aile, çevre ve bireyin yaşantıları etkilemektedir. Duygu düşünce ve davranışlarımız ile tutumlarımız etkileşim halindedir (Akmeşe, 2015). Tutumların davranışlara yön verdiği düşünülmektedir. Yani davranışları değiştirmesi tutumun değişmesiyle ilgilidir (Arkonaç, 1998'den akt., Uçaner, 2011, s. 731). Yapılan bu açıklamalara bağlı olarak da tutumlar bireylerin davranışlarına duygu ve düşüncelerine yön verdiği için tutumların bireylerin hayatını yönlendiren önemli bir etken olduğunu söyleyebiliriz.

Müzik eğitiminin de öğrencilere davranış kazandırma aşamasında etkili olduğunu söyleyebilir ve bu konuda müzik öğretmenlerine önemli görevler düşmektedir diyebiliriz; çünkü öğrenci, öğretmeni model olarak gördüğünden öğretmen tutumları öğrencileri etkileyebilir ve öğrenciler örnek aldığı tutumları ileride davranış haline dönüştürebilir.

2. 11. Konu ile İlgili Yapılmış Olan Çalışmalar

2. 11. 1. Konu ile İlgili Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar

Bozkurt (2017) "Çocuk Oyunları İle Değerler Eğitimi" başlıklı doktora tezinde çocuk oyunlarını değerler ile yoğunlaştırıp kullanılarak gerçekleştirilen uygulamaların çocuklar üzerindeki değer kazanımına ilişkin etkisini incelemiştir. Araştırma deneysel desenle şekillendirilerek ön test- son test uygulamaları için hazırlanan oyunlar ve oyunlardan önce ve sonrası için hazırlanan gözlem formları aracılığı ile veriler toplanmıştır. Gözlem formlarında sorumluluk, özgüven, işbirliği ve saygı- başarıyı tebrik değerleri esas alınmıştır. Çalışma grubu olarak İlkokul 3. sınıfta okumakta olan ve iki şubede öğrenim gören 40 öğrenci oluşturmuş. Bu iki sınıfın biri deney diğeri kontrol grubu olarak belirlenmiş ve etkinliklerde gözlem formları doldurularak veriler elde edilmiştir. Daha sonra yapılan analizlerde deney grubunda ön test ve son test ölçümlerinde anlamlı farklılıklar tespit edilirken kontrol grubunda böyle bir fark gözlenmemiştir. Uygulama sonunda deney grubundaki öğrencilerin değerleri daha çok uyguladığı tespit edilmiştir. Ayrıca deney ve kontrol grubu öğrencileri verileri arasında da istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Araştırmanın sonuç cümlesinde ise oyunlar yolu ile değerlerin çocuklara

öğretilebileceği ve bu yolla öğrenilen değerlerin çocukların yaşantılarında kalıcı olabileceği vurgulanmıştır.

Kapıkıran ve Gündoğan (2016) çocuk değerlerinin ölçülmesi: portre değerler ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması adlı çalışmalarında Schwartz (2001) tarafından geliştirilmiş olan ve çocukların değerlerini ölçme amacı taşıyan Portre Değerler Ölçeği'nin (PDÖ) Türkçe'ye uyarlamasını çalışmasını yapmışlardır. 218 öğrenci ile gerçekleştirilen çalışmada katılımcıların yaşları 9 ile 12 ($x = 10.53$, $Ss = .73$) arasında değişen % 68'i 4. sınıf ve % 31'i 5. sınıf öğrencisi bulunmaktadır.

Ölçeğin yapı geçerliği analizlerinde çok boyutlu ölçekleme analizi uygulanmıştır. Yapılan analizlerde ölçeğin alt boyutlarında yer alan değerleri açısından bazı farklılıklar tespit edilmiştir. Ölçeğe ilişkin gerçekleştirilen doğrulayıcı faktör analizlerinin sonucunda ise ölçeğin yeterli uyum değerlerine sahip olduğu saptanmıştır. Çalışmanın sonucunda Portre Değerler Ölçeği'nin çocukların değerlerini geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçebildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Geylan (2015) "Ortaöğretim Müfredatındaki Değerler Eğitimi Üzerine Bir Araştırma" isimli yüksek lisans tezini öğretim programlarında yer alan değerlerin kazandırılma düzeyi ile istenmeyen yetişkin davranışlarının görülme sıklığına ilişkin yetişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapmıştır. Çalışmasının örneklemini oluşturan 637 kişilik 20-30 yaş arası yetişkin katılımcının Türk toplumuna değerlerin kazandırılma düzeyine ilişkin görüşlerini araştırmıştır. Bu görüşler arasında cinsiyet, meslek, kıdem ve görev yapılan kurum değişkenine göre farklılık olup olmadığının tespitinde ölçme aracı olarak araştırmacının kendisi tarafından geliştirilen ve ortaokul programında yer alan derslerin öğretim programlarındaki değer kazanımlarının yer aldığı bir ölçek kullanmıştır.

Araştırma sonuçlarında Türk toplumunda değerlerin; bireyler arası ilişkiler, millî değerler ve evrensel değerler boyutlarında "Kısmen Yeterli" düzeyde kazanılmış olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmanın meslek değişkeni incelendiğinde anlamlı farklılık özel sektörde görev yapan yetişkinler lehine görülmüş, meslek, cinsiyet ve kıdem ve değişkenlerinde ise anlamlı bir fark görülmediği raporlaştırılmıştır. Araştırmadaki bir diğer sonuç ise meslek değişkeninde olumlu davranış görülme sıklığı özel sektörde görev yapan yetişkinler lehine tespit edilmiş olmasıdır. Çalışmanın sonunda 20-30 yaş arasında değerlerin kazandırılma düzeyi ile istenmeyen yetişkin davranışlarının görülme sıklığı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkinin var olduğu sonucu vurgulanmıştır.

Akarsu (2015) "İlkokul (1-4) ve Ortaokul (5-8) Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Şarkıların Değerler Bakımından İncelenmesi ve Değerler Eğitimine İlişkin Öğrenci Algıları" adlı doktora tezinde ilkokul ve ortaokullarda okutulmakta olan müzik dersi ders kitaplarında yer alan şarkıları değerler açısından incelemiştir. Değer kazanımı hedefine

göre hazırlanan şarkıların da ortaokul 7. sınıf öğrencileri üzerinde oluşturduğu etkinin yönünü belirleyerek sonuçlara ulaşmıştır. Bu amaçla seçilen bir ortaokulda yürütülen çalışmada 43 7. sınıf öğrencisi uygulamaya katılmış bunlardan 23'ü deney grubunda ve 20'si kontrol grubunda yer almıştır. Karma araştırma modeli ile desenlenen çalışmada öncelikle her iki gruba da bir ön test uygulanmıştır. Ardından deney grubu öğrencilerine kazanımlara yönelik bestelenen şarkılarla bir eğitim verilmiştir. Deney çalışması sonunda son test yapılmış ve veriler sonuçlandırılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığınca okutulmakta olan müzik ders kitapları incelenmiş ve toplamda kitaplarda 190 tane şarkı bulunduğu tespit edilmiştir. Kitaptaki şarkılara ilişkin değerler incelemeye tabi tutulmuştur. Buna göre sıklık sırasına göre sevgi, vatanseverlik, estetik duyguların geliştirilmesi, cesaret ve liderlik, empati, iyilik yapmak ve paylaşımcılık değerleri şarkılarda yer alan değerler olarak belirlemişlerdir. Buna karşın adil olma, alçakgönüllülük, misafirperverlik, nazik olmak ve selamlaşma değerlerinin şarkılarda yer almadığı tespit edilmiştir. Nicel veri analizlerine göre çalışma sonunda çalışma grubuna ait değer algıları son test puanları deney grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir. Yine benzer şekilde paylaşımcı olmak, sorumluluk ve hoşgörü-duyarlılık değer boyutları açısından, son test puanları arasında deney grubu yönünde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilmiş ve müzik dersinde öğretilen şarkılardaki değer yaklaşımlarının öğrencilerde öğretici olabileceği vurgulanmıştır.

Aktepe (2014) "5. Sınıf Öğrencilerinin Sorumluluk Değerinin Geliştirilmesine Yönelik Bir Performans Görevi Uygulaması" başlıklı çalışmasında 5. sınıf öğrencilerine sosyal bilgiler dersi içeriklerinden "Sorumluluk" konusunda verilen performans ödevlerinin öğrencilerin tutum ve düşüncelerine etkisini araştırmıştır. Çalışma karma desen ile desenlenmiş olup hem nitel hem de nicel veriler kullanılarak sonuçlandırılmıştır. Çalışmanın nicel bölümü deneysel bir yapı ile kurgulanmış ve deney ve kontrol grubu oluşturulması ile gerçekleştirilmiştir. Deney grubunda 21 kontrol grubunda ise 20 öğrenci yer almıştır. Çalışmanın nicel bölümünün verileri elde edilirken sorumluluk ölçeği kullanılmış bu verilerin analizlerinde t testinden yararlanılmışlardır. Araştırmanın nitel bölümünü oluşturan kısmında ise betimsel analiz yöntemi tercih edilmiş, bu bağlamda veriler çözümlenirken de içerik analizi yoluyla sonuçlar elde edilmiştir.

Çalışma sonucunda deney grubu yönünde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç araştırmacı tarafından deney grubunda yer alan öğrencilerin sorumluluk performansı görevi sırasında gerek okulda gerek aile içinde ve gerekse toplumsal düzeydeki sorumluluk ve görevleri ile ilgili olumlu tutum ve davranışlar sergiledikleri şeklinde yorumlanmıştır.

Yazıcı'nın (2014) "Değerler ve Toplumsal Yapıda Sosyal Değerlerin Yeri" adlı çalışması toplumsal yapının oluşmasında, varlığını sürdürmesinde ve sosyal değişimde değerlerin yerini ve önemine ilişkin literatür taraması yapma amacı ile gerçekleştirilmiştir. Bu taramanın sonucunda yapılan analiz ve değerlendirmelere göre toplumsal bir varlık olan insanın "sosyal olma" özelliği ile "toplumsal bilincin" insanın doğasında var olduğu ve bu yolla açıklanabileceği sonucuna ulaşmıştır. İnsanın sosyal ve toplumsal yaşantısının içinde yaşandığı toplumsal yapının ise kültür, değerler, yargılar, kurumlar ve davranışlardan meydana geldiği vurgulanmıştır. Bunlarla birlikte toplumsal hayatın kurallar ve normların toplumu koruma amacı taşıdığı yinelenmiş, her toplumun bu normlar ve kişisel beklenti ve farklılıkların etkisi ve baskısı altında olduğunun tespit edildiği ve ayrıca toplumsal yapıda sosyal değerlerin belirleyici rol üstlenmiş olduğu belirtilmiştir.

Morsümbül (2014) "Değerlerin Kuşaklar Arası Değişimi: Ankara Örneği" isimli doktora tezinde değerlerin değişimine etki eden süreçleri incelemiş ve kuşaklar arası değer değişiminin derecesi, yapısı ve bu değişimlerin nedenleri üzerine yoğunlaşarak bu nedenlerde cinsiyet, eğitim, yaş gelir gibi faktörler ile dindarlık ve inancın etkisini araştırmıştır. Araştırma sonuçlarında değerlere ilişkin değişimlerin hızlı gerçekleşmediği yavaş şekilde meydana geldiği ifade edilmiş ancak meydana gelen değişimin de büyük olabildiği tespit edilmiştir. Sonuçlardan bir diğeri de kuşaklar arası değerlere uyumun değiştiği vurgulanmıştır. Değişimi açıklayan sebeplerin sosyo-demografik ya da inançtan kaynaklanmadığı bireylerin davranış ve motivasyonlarına yön veren en önemli etkenlerin yaş, eğitim, gelir ve dindarlık faktörleri olduğu tespit edilmiştir.

Karagöz (2013) hazırladığı doktora tezinde "İlköğretim Öğrencilerine Değerlerin Okul Şarkıları Yoluyla Kazandırılması"nı incelemiştir. Çalışmanın amacı ilköğretim 5. sınıf öğrencilerine paylaşım, hoşgörü, sorumluluk değerlerinin kazandırılmasında ve değerlere yönelik farkındalıkların artırılmasında şarkıların etkisinin en yönde olduğunun tespit edilmesidir. Araştırma karma desenle modellenmiş olup hem nicel hem de nitel veriler birlikte kullanılarak tamamlanmış ve sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmanın deneysel bölümünü 5. sınıfta öğrenim gören iki sınıftan yirmişer öğrenci oluşturmuş deney ve kontrol grubu olmak üzere çalışma grubu ikiye ayrılmıştır. Deney grubuna araştırmacı tarafından değerlerin kazanımına yönelik olarak hazırlanmış olan bir program haftada iki saat ve on hafta süresince uygulanmış kontrol grubunda ise sadece MEB programındaki müzik dersi öğretim programı uygulanmaya devam etmiştir. Uygulama sonucunda son test uygulanmış ve veriler karşılaştırılarak sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmanın sonucunda paylaşım, hoşgörü, sorumluluk değerleri konularını içeren şarkılarla yapılan müzik eğitiminin çocukların bu değerleri kazanmalarında etkili olduğu belirlenmiştir. Çalışmanın nitel verileri de deney grubu öğrencilerinin uygulama sonucunda paylaşımın ne olduğuna,

paylaşılabilecek ve paylaşılamayacak şeylerin niteliğine, paylaşımcı insanların özelliklerine, hoşgörü ve hoşgörülü insan özelliklerine, sorumluluk bilincine, hoşgörünün tanımına, nelerin hoş görülebileceğine ve hoş görülemeyeceğine, hoşgörülü insanların özelliklerine; sorumluluğun tanımına, sahip oldukları sorumluluklara, sorumlu oldukları kişilere, sorumluluk sahibi insanların özelliklerine yönelik görüşlerinde kontrol grubuna göre daha zengin ifadeler kullandıkları tespit edilmiştir.

Aladağ'ın (2009) "İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretiminde Değer Eğitimi Yaklaşımlarının Öğrencilerin Sorumluluk Değerini Kazanma Düzeyine Etkisi" isimli doktora tezi ilköğretim 5. Sınıflara uygulanmakta olan sosyal bilgiler derslerindeki değer öğretim programının öğrencilerin "sorumluluk" değerini kazanma ve gösterme düzeyine etkisini belirleme amacı ile yapılmıştır. Araştırmacının yöntem olarak ön test – son test kontrol gruplu deneme modelinde desenlediği çalışmada gerek deney ve kontrol grupları kendi içinde ve aralarında nicel verilere dayalı karşılaştırılmışlar gerekse katılımcılardan daha derinlemesine veriler elde etmek maksadıyla nitel araştırma deseninden de yararlanmıştır.

Araştırmanın çalışma grubu olarak bir ilköğretim okulunun 5. sınıfları seçilen çalışmada deney çalışmasına gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla bir deney (n=27) bir kontrol sınıfı (n=28) seçilmiş deney grubuna 8 hafta süresince değer öğretimi yaklaşımlarına uygun olarak sosyal bilgiler dersi öğretimi yapılmış, kontrol grubunda ise herhangi bir uygulama yapılmayarak yalnızca var olan süreç gözlenerek çalışma yürütülmüştür. Çalışmaya başlarken her iki gruba da nicel verilerde kullanılmak üzere sorumluluk ölçeği, bilişsel düzey ölçeği ve duyuşsal düzey ölçeği uygulanmıştır. Nitel veriler için çalışma sonrasında hem deney hem de kontrol gruplarından bir kısım öğrenciler ile görüşmeler gerçekleştirilerek veriler elde edilmiştir. Bunun yanı sıra deney grubu öğrencilerinin velileri ve sınıf öğretmeni ile de görüşmeler yapılmıştır. Verilerin analizinde istatistiksel tanımlayıcı bir paket programı, nitel verilerin analizinde ise içerik analizi kullanılarak sonuçlara ulaşılmıştır.

Analiz sonuçlarına göre deney grubu ve kontrol grubu öğrencilerinin uygulama sonrasında "sorumluluk" değerine ilişkin, sorumluluk ölçeği,

Bilişsel düzey ölçeği ve duyuşsal düzey ölçeğinden elde etmiş oldukları puanlar arasındaki fark deney grubu lehine anlamlı olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir fark bulunmadığının tespit edildiği çalışmada duyuşsal düzey ölçeği açısından son test puanları arasında deney grubunda kız öğrenciler lehine anlamlı fark bulunduğu tespit edilmiştir.

Çalışmanın nitel bölümünde yapılan görüşmelerden uygulanan programın deney grubu öğrencileri üzerinde olumlu bir etki oluşturduğu belirlenmiştir. Aynı zamanda öğrenci velileri ile yapılan görüşmelerde de, uygulanan bu programın deney grubu

öğrencileri üzerinde olumlu etkilerini gözlemlediklerini ifade ettikleri belirlenmiştir. Öğrenci velilerine benzer şekilde deney grubunun sınıf öğretmenin de uygulanan bu programın öğrencilere pozitif yönde etki ettiğini ifade ettiği belirlenmiştir.

Dilmaç (2007) "Bir Grup Fen Lisesi Öğrencisine Verilen İnsani Değerler Eğitiminin İnsani Değerler Ölçeği İle Sınanması" konusunu incelediği doktora tezinde insani değerler programının fen lisesi öğrencileri üzerinde öğrencilerin değerlere sahip olma düzeylerinde oluşturduğu değişikliği araştırarak uygulanan programın fen lisesi öğrencilerinin değer düzeylerini artırmadaki etkisinin yönünü incelemiştir.

Bu amaçla bir fen lisesinin ikinci sınıf öğrencilerinden 30 kişi ile çalışılmış bu öğrencilerden 15 kişi deney grubu olarak belirlenerek haftada 2 oturum olmak üzere 14 oturumluk insani değerler eğitimi programı uygulanmıştır. Kontrol grubu olarak belirlenen 15 kişilik gruba ise herhangi bir eğitim uygulanmamıştır. Çalışma sonunda deney grubuna ilişkin veriler çözümlenmiş deney grubunun ön test ölçüm puanları ile son test puanları arasında son test lehine anlamlı bir istatistiksel farklılık olduğu tespit edilmiştir. Kontrol grubunda her iki ölçümde de anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Deney ve kontrol grubunun son test ölçüm sonuçlarında sorumluluk, Dostluk arkadaşlık, barışçıl olma, saygı, dürüstlük, hoşgörü alt boyutlarında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Sonuç olarak uygulanan programın ortaöğretim öğrencileri değer kazanımlarının geliştirilmesinde etkili olduğu ifade edilmiştir.

Balgalmış ve Baloğlu (2004) "İlköğretim ve Ortaöğretim Yöneticilerinin Öz Değerlerinin Betimlenmesi: Tokat İli Örneği" çalışmasında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak çalışmakta olan yöneticilere ilişkin öz değerlerini tespit etmeyi amaçlamışlardır. Bu amaçla çalışmaya rastlamsal olarak seçilen ve çalışmaya gönüllü olan 75 yönetici ile çalışılmış ve veri toplama aracı olarak Rokeach değer envanterini kullanmışlardır. Çalışmanın sonuçlarında milli eğitime bağlı okullarda görev yapan yöneticilerin; ulusal güvenlik, dürüstlük ve sözünde durma değerlerine öncelik verdikleri değerler olduğu buna karşın başkaları üzerinde kontrol sağlama anlamını taşıyan sosyal güç, arzuların tatmini ve kışkırtıcı deneyimler değerlerini ise en az düzeyde tercih ettikleri tespit edilmiştir. Çalışmada yapılan veri analizlerine göre kendisiyle barışık olma, aşırı hareket ve hislerden kaçınma değerleri yönünde istatistiksel anlamda farklılık bulunduğu belirtilmiştir. Kıdem yılları dikkate alındığında yöneticiler 10 yıldan daha az mesleki kıdeme sahip olan yöneticiler ve 10 kıdemi 10 yıldan fazla olan yöneticiler olarak iki grupta incelenmiş bu incelemenin sonucunda ise iki grup arasında hayatın anlamı bilgelik, gerçek dostluk, bağımsızlık ve cesaret değerleri değişkenleri açısından anlamlı olarak farklı bulunmuştur. Yaş değişkeni açısından da çalışma grubu 45 yaş altı ve 45 yaş üstü olarak iki grupta incelenmiş ve bu gruplar arasında da zevk, sosyal düzen, hayata ilişkin bakış açıları,

yaratıcılık, dünya barışı, kişisel disiplin ve bağımsızlık değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

2. 11. 2. Konu ile İlgili Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Lönnqvist, Leikas ve Verkasalo (2018) çalışmalarında Ebeveynliğe giren kadın ve erkeklerde değer değişimini incelemişlerdir. Çalışmanın amacı Schwartz'ın Değerler Teorisi çerçevesinde ebeveynliğe girmenin kişisel değerler üzerindeki etkilerini araştırmak olan çalışmada 2 çalışma bölümü bulunmaktadır. Bunlardan ilki Kesitsel Avrupa Sosyal Anketi verileri kullanılarak yapılan Çalışma 1'de (N = 12,850), Finlandiya'daki annelerin, anne olmayan kadınlar ile karşılaştırıldığında, Değişime açıklık değerleri ile Koruma değer boyutlarını Koruma yönünde tespit edilmiştir. Yani anne olmanın koruma değerlerini daha çok desteklediği belirtilirken Çalışma 2' de gebeliğin ilk haftasından itibaren doğumu takip eden ilk üç ayında 292 Finli ebeveyni takip etmeye odaklanmıştır. Değerler bazında yeni annelerin değer önceliklerini Koruma değerlerine kaydırıldığını göstermiştir. Çalışma süresinde Yeni anneler, yeni babaların kişisel değerlerinde benzer bir değişim algıladı, ancak erkeklerin kişisel derecelendirmelerinde herhangi bir değişiklik olmadığı tespit edilen çalışmada anneler yönünde değişime açıklık değerinin koruma değerine kaydığı tespit edilmiştir. Çalışma sonucu olarak değer değişiminin yaşam olaylarına uyumu kolaylaştırabileceği sonucu ifade edilmiştir.

Thompson'ın (2002) yapmış olduğu "karakter eğitiminin öğrenci davranışları üzerine etkisi" isimli çalışması Amerika'nın Tennessee eyaletindeki öğrencileri kapsamaktadır. Bu çalışma karakter eğitiminin öğrenci davranışları üzerinde olumlu etkiler oluşturduğunu saptamıştır. Yazar çalışma sonunda karakter eğitiminin müzik, sanat, fiziksel etkinlikler de dâhil olmak üzere tüm öğretim programları içinde var olması gerekliliğini savunmaktadır.

Dekaney ve Robinson (2014) "Kentlerdeki Lise Öğrencilerinin Müzik, Kültür ve Kimlik Algılarının Karşılaştırılması" çalışmalarında müzik eğitimi yolu ile kültür ve kimlik kazanımı üzerine yaptıkları araştırmalarında 40 öğrenci ile çalışarak uygulanan ölçme aracı ile müzik, kültür, okul, öğrencilerin toplum içinde katıldıkları müzik etkinlikleri, müziksel seçimleri, gibi değişkenlere verdikleri cevaplar incelenmiş ve öğrencilerin müzik ve kültür kimlik algıları tanımlanmıştır.

2. 12. Literatür Taramasının Sonucu

Ülkemizde ve dünyada değerler ve değerler eğitimi ile ilgili yapılmış olan çalışmalar incelendiğinde bir toplumun var olmasını sağlayan bireylerin gelişimine, toplumun var olmasına, gelenek, kültür yolu ile toplumsal hafızanın nesilden nesle aktarılmasını

sağlayan değerlerin öneminin giderek daha fazla fark edildiği görülmektedir. Bu konudaki farkındalığın artması eğitim ve öğretim etkinlikleri içerisine değerlerin kazandırılmasına yönelik daha fazla uygulama yapılmasını sağlamaktadır. Çocukluktan itibaren değerler eğitimini kazandırmaya çalışılmalı ve hayatın her alanında kullanımlarına ve kişiliklerinin bir parçası olarak davranışlarını oluşturmaları ve geliştirmeleri değerler eğitimi anlayışı ile gerçekleştirilecek olan eğitim programları ile zenginleşecektir.



3. YÖNTEM

3. 1. Araştırma Modeli

Araştırma nicel araştırma yaklaşımından yararlanılarak yürütülmüştür. Bu araştırmada, öğretmenlerin sahip oldukları temel değerleri ölçmek amacıyla Schwartz ve arkadaşları (2001) tarafından geliştirilen ve Türkçe'ye uyarlaması Demirutku ve Sümer (2010) tarafından yapılan 40 maddeden oluşan Portre Değerler Anketi uygulanarak nicel veriler elde edilmiştir. "Nicel çalışmanın temel çalışma ilkesi, elde edilen bulguların bir şekilde sayısal değerlerle ifade edilmesi ve ölçülebilmesidir" (Ekiz, 2013, s. 99).

3. 2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu Rize ve Trabzon ilinde ortaokul ve liselerde görev yapan müzik öğretmenlerinden oluşmaktadır. Rize ve Trabzon il merkezi ve ilçelerindeki Millî Eğitim Bakanlığı'na (MEB) bağlı ortaokul ve liselerde görev yapan 103 müzik öğretmenlerine Schwartz ve arkadaşları (2001) tarafından geliştirilen ve Türkçe'ye uyarlaması Demirutku ve Sümer (2010) tarafından yapılan Portre Değerler Anketi uygulanmıştır. Böylece öğretmenlerin öğretim programında yer alan değer ve tutumları öğrencilere kazandırmaları hakkında bilgiler elde edilmiş ve yorumlanmıştır.

Çalışma grubu oluşturulurken tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden bir tanesi olan "kolayda örnekleme" kullanılmıştır. Bu örnekleme yönteminin seçilmesinin nedeni "araştırmacının kendisine yakın, elinin altındaki, rahatlıkla ulaşabildiği birimleri dâhil" edilmesine olanak sağlamasıdır (Baştürk ve Taştepe, 2013, s. 145).

3. 3. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada, öğretmenlerin sahip oldukları temel değerleri ölçmek için Schwartz ve arkadaşları (2001) tarafından geliştirilen ve Türkçe'ye uyarlaması Demirutku ve Sümer (2010) tarafından yapılan 40 maddeden oluşan Portre Değerler Anketi uygulanmıştır. Anket 10 alt boyuttan oluşmakta olup hazcılık, evrensellik, vb. değerlerini inceleyen bir içeriğe sahiptir. Anketin bir nüshası Ek-1'de sunulmuştur. Araştırmada anket aracılığıyla elde edilen nicel veriler bilinen bir istatistiksel yazılım programı ile analiz edilmiştir. Veri analizinde bağımsız değişkenlerin (cinsiyet, yaş, öğretmenlik deneyimi, çalıştığı okul türü) alt boyutlarla ilişkilerini ortaya çıkarmak için bağımsız örneklem u testi, tek yönlü ANOVA testleri uygulanmıştır.

3. 3. 1. Veri Toplama Araçları / Teknikleri

Çalışmada veri toplama aracı olarak Schwartz ve arkadaşları (2001) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması Demirutku ve Sümer (2010) tarafından yapılan Portre Değerler Anketi uygulanmıştır. Anket kullanılmaya başlanmadan önce anketi Türkçeye uyarlayan araştırmacılardan gerekli izinler alınmıştır. Anket 40 madde ve bu maddelere ilişkin 10 alt boyuttan oluşmaktadır.

Anketin Türkçeye uyarlanma çalışmasında katılımcı olarak yaş ortalaması 21.4 yıl ($S = 1.54$) olan 381 üniversite öğrencisi (186 kadın, 194 erkek, 1 yanıtız) yer almıştır. Çalışmada öncelikle PDA'nın İngilizce orijinali yazarlar ve üçüncü bir sosyal psikolog tarafından ayrı ayrı Türkçe'ye çevrilmiştir. Daha sonra bu üç çeviri karşılaştırılmış ve tek bir taslağa dönüştürülmüştür. Daha sonrasında Schwartz ile yapılan kişisel iletişim ve yazarın kendisinin geribildirimleri sonucunda PDA'nın Türkçe çalışması son haline gelmiştir. Geçerlik güvenilirlik çalışması aşağıda belirtildiği şekilde gerçekleştirilmiştir.

PDA maddelerinin meydana getirdiği değer tipi ölçekleri için hem Cronbachalfa, hem de test-tekrar test güvenilirlik katsayıları da hesaplanmıştır. En düşük katsayı .56 ile Özyönelim, en yüksek katsayı ise .82 ile Başarı değer tipinde gözlenmiştir. Beşinci sütunda yer alan ve ikinci uygulama sonrası gözlenen iç tutarlık katsayılarının ise .63 (Geleneksellik değer tipi) ile .84 (Başarı değer tipi) arasında değiştiği görülmektedir. Ayrıca, her değer tipi için test-tekrar test güvenilirlikleri de hesaplanmış ve altıncı sütunda sunulmuştur. Buna göre, en düşük güvenilirlik katsayısı .65 (Özyönelim değer tipi), en yüksek güvenilirlik katsayısı ise .82 (Geleneksellik değer tipi) olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet Benzerlikleri ve Farkları Bağımsız örneklem t testleri kullanılarak değer tipi ortalamalarında cinsiyet farkları incelenmiştir. 4 Değer tipleri için 10 ayrı t testi yapıldığından, Birinci Tip Hata yapma olasılığı artacağı için, anlamlılık düzeyi $.05/10 = .005$ olarak tespit edilmiştir. İstatistiksel olarak anlamlı farkların etki büyüklükleri için, Cohen'in (1988) d istatistiği hesaplanmıştır. Analizler sonucunda sadece üç değer tipi için cinsiyet farkları gözlenmiştir. Erkeklerin Güç değerlerine verdiği önemin (Ort. = 4.40, $S = .96$) kadınlarınkinden (Ort. = 4.04, $S = 1.03$) daha yüksek olduğu bulunmuştur, $t(378) = 5.512$, $p < .005$, $d = .99$. Benzer şekilde, erkeklerin Başarı değerlerine verdiği önemin (Ort. = 4.79, $S = .84$) kadınlarınkinden (Ort. = 4.67, $S = .97$) daha yüksek olduğu gözlenmiştir, $t(378) = 3.759$, $p < .005$, $d = .91$. Evrenselcilik değerlerine ise kadınların (Ort. = 5.13, $S = .60$) erkeklerden (Ort. = 4.67, $S = .85$) daha fazla önem verdikleri tespit edilmiştir, $t(378) = -5.334$, $p < .005$, $d = .73$. Cohen'in (1988) kriterlerine göre .80 ve üzeri d değerlerinin büyük etki olduğu ve Birinci Tip Hata yapma olasılıklarının test sayısına uyarlandığı göz önüne alındığında, gözlenen farklılıkların kayda değer olduğu ve ilgili değerlerde durağan cinsiyet farklılıklarını yansıttığı söylenebilir. Erkeklerin ve kadınların değer hiyerarşilerinin genel anlamda ne derece benzer ya da farklı olduklarını tespit edebilmek için, her iki grubun değer tipi ortalamaları kendi içinde sıralamaya dönüştürülerek Spearman korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Özetle, değer tiplerindeki kayda değer farklara rağmen, kadınların ve erkeklerin değer hiyerarşilerinin görece benzer oldukları gözlenmiştir, $r_s = .71$, $p < .05$ (Demirutku ve Sümer, 2010, s. 21-22).

3. 3. 2. Veri Toplama Süreci

Bu araştırmanın uygulanması sırasında gerçekleştirilen işlemler aşağıda belirtilen sıra gözetilerek gerçekleştirilmiştir.

1. Araştırma konusunun belirlenmesi
2. Literatür taraması yapılması,
3. Öğretmenlere Portre Değerler Anketi uygulamak için Milli Eğitim Bakanlığı'ndan gerekli izinlerin alınması,
4. Uzman görüşlerinin alınması ve pilot uygulama yapılması,
5. Öğretmenlere “ Portre Değerler Anketi”nin uygulanması,
6. Anketin analiz edilmesi,
7. Raporlaştırma.

3. 3. 3. Verilerin Analizi

Öğretmenlerin sahip oldukları temel değerleri ölçmek amacıyla öğretmenlere uygulanan Portre Değerler Anketi' ne ilişkin veriler iyi bilinen bir istatistik program ile analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Kolmogorov-Smirnov testi ile verilerin toplam puanlarına yönelik çarpıklık basıklık katsayıları incelemesi yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre verilerin normal dağılım varsayımını karşılamadığı tespit edilmiş, bu sebeple karşılaştırmalı ölçümlerde parametrik olmayan ölçümler yapılması uygun bulunmuştur. Buna bağlı olarak iki seçenekli değişkenler için Mann Whitney U testi, çoklu değişkenler için ise Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Karşılaştırmalı ölçümler haricinde çalışma grubundan elde edilen verilerin demografik olarak ölçümü için yüzde ve frekans ölçümleri yapılmış ve tablolaştırılarak gösterilmiştir. Yapılan analizlerin güvenilirliği için Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmış, ölçüm sonucunda değeri 0.91 olarak bulunmuştur. Karşılaştırmalı ölçümlerde manidarlık için kabul sınırı $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Tablo 3. Verilere Yönelik Normallik Varsayımı Sonuçları

	Kolmogorov - Smirnov		Çarpıklık		Basıklık	
	Z	p	Ölçüm	SS	Ölçüm	SS
Toplam	1,769	0,004	-1,948	0,237	4,334	0,469

McKillup (2012), Abbott (2011) ve Gnanadesikan (1997) normallik varsayımı ölçümleri yapılırken birden fazla ölçüm biçiminin betimsel yaklaşımlarla bir arada kullanılabileceğini vurgulamıştır (Saatçi ve İmrol, 2016'dan akt., Demir, 2016, s. 130-148). Bu sebeple verilerin normallik varsayımı için hem Kolmogorov-Smirnov testi, hem de çarpıklık basıklık katsayıları kullanılmıştır. Yine Demir, Saatçi ve İmrol (2016) Kolmogorov-Smirnov testinin gözlem sayısının 35'ten büyük olması durumunda kullanışlı olabileceğini vurgulamış ve hesaplanan p değerinin $\alpha = .05$ ' den büyük çıkması durumunda puanların

normal dağılım varsayımını karşılayacağı anlama geldiğini ifade etmişlerdir. Basıklık çarpıklık katsayıları konusunda ise Tabachnick ve Fidell (2013) verilerin normal dağılım gösterebilmesi için bu katsayıların normal şartlar altında -1.5 ile +1.5 arasında olması gerektiği yönünde görüş belirtmişlerdir (Tabachnick ve Fidell, 2013' den akt., Kutukız vd. 2017, s. 41-58).

Yukarıdaki değerler kapsamında değerlendirildiğinde verilerin referans sınırlar ya da anlamlı fark düzeyinde olmadığı, diğer bir deyişle normal dağılım varsayımını karşılamadığı söylenilebilir.



4. BULGULAR

Bu bölümde “Portre Değerler Anketinden” elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuş ve yorumlanmıştır.

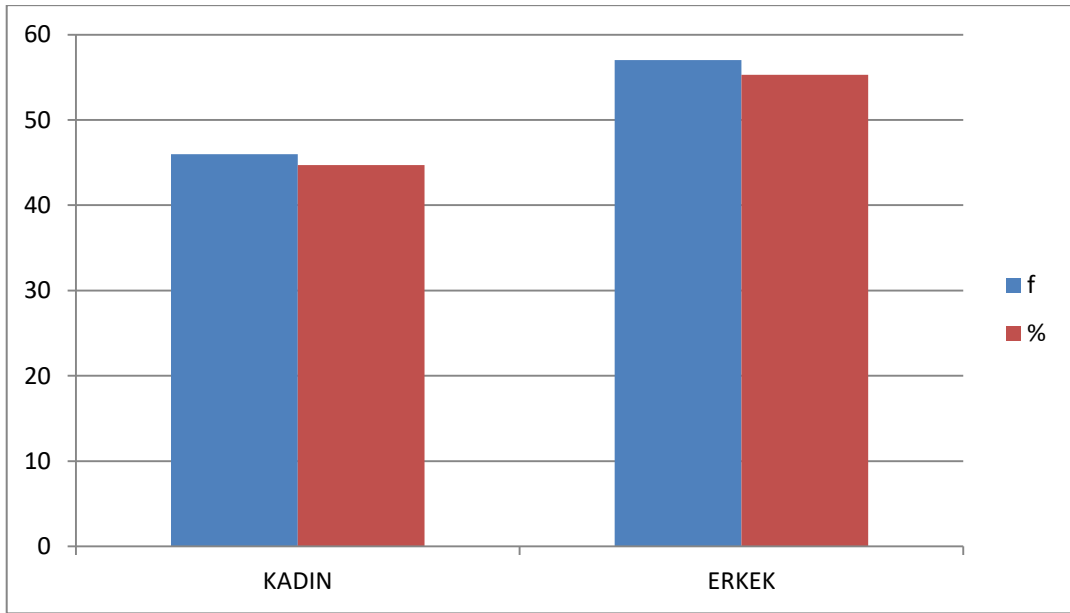
4. 1. Tanımlayıcı Bulgular

4. 1. 1. Çalışma Grubunu Oluşturan Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Tablo 4. Çalışma Grubunun Cinsiyet Değişkenine Yönelik Dağılımları

Cinsiyet	f	%
Kadın	46	44,7
Erkek	57	55,3

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin cinsiyetlerine ilişkin tanımlayıcı istatistiksel bulgular Tablo 4’te görülmektedir. Tablodan da görülebileceği üzere çalışmaya katılan öğretmenlerin %44,7’si (f=46) kadın katılımcılardan, %57’si (f=55,3) erkek katılımcılardan oluşmaktadır. Çalışma grubunun cinsiyet açısından dengeli bir dağılım gösterdiği söylenebilir.



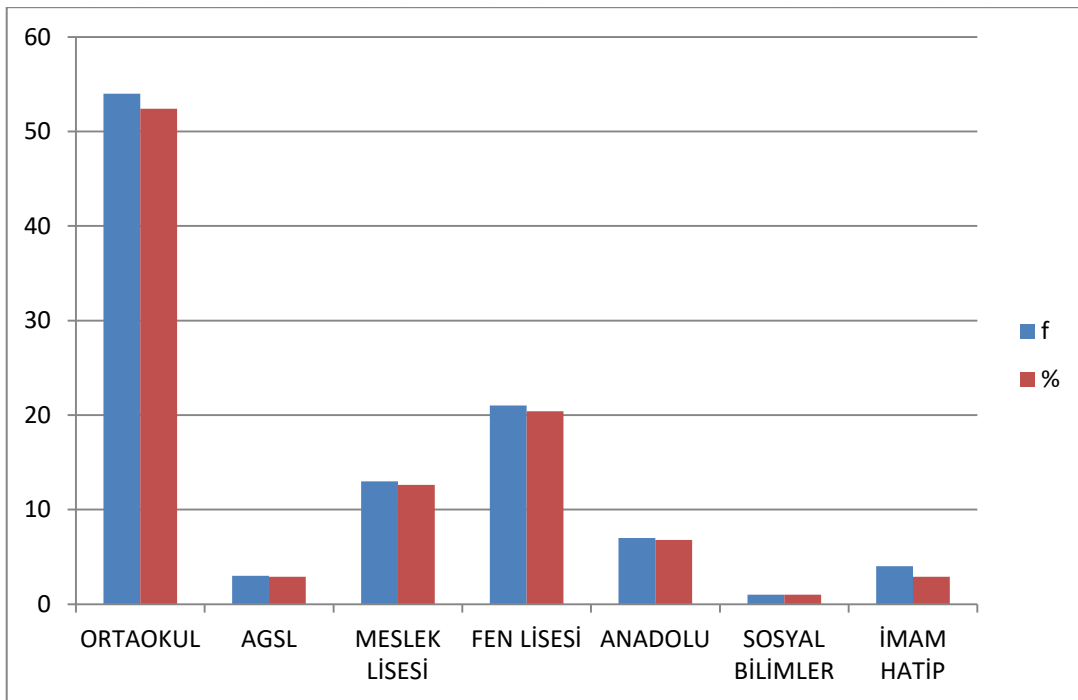
Grafik 1. Çalışma Grubunu Oluşturan Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

4. 1. 2. Çalışma Grubunu Oluşturan Katılımcıların Görev Yaptığı Okul Türlerine Göre Dağılımları

Tablo 5. Çalışma Grubunun Görev Yaptığı Okul Türlerine Göre Dağılımı

Okul Türü	f	%
Ortaokul	54	52,4
Fen Lisesi	21	20,4
Meslek Lisesi	13	12,6
Anadolu Lisesi	7	6,8
İmam Hatip Lisesi	4	2,9
AGSL	3	2,9
Sosyal Bilimler Lisesi	1	1
Toplam	103	100

Tablo 5 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yapmakta oldukları okullar ve frekansları görülmektedir. Tabloya göre öğretmenler sırası ile ortaokul %52,4 (f=54), fen lisesi %20,4 (f=21), meslek lisesi %12,6 (f=13), Anadolu lisesi %6,8 (f=7), imam hatip lisesi %2,9 (f=4), Anadolu güzel sanatlar lisesi %2,9 (f=3), sosyal bilimler lisesi %1 (f=1), olmak üzere 7 kategoride çalıştıkları belirlenmiştir. En çok katılımcı 54 kişi sayısı (%52,4) ile ortaokul okul türünde görev yapan müzik öğretmenleri olarak bulgulanmıştır.



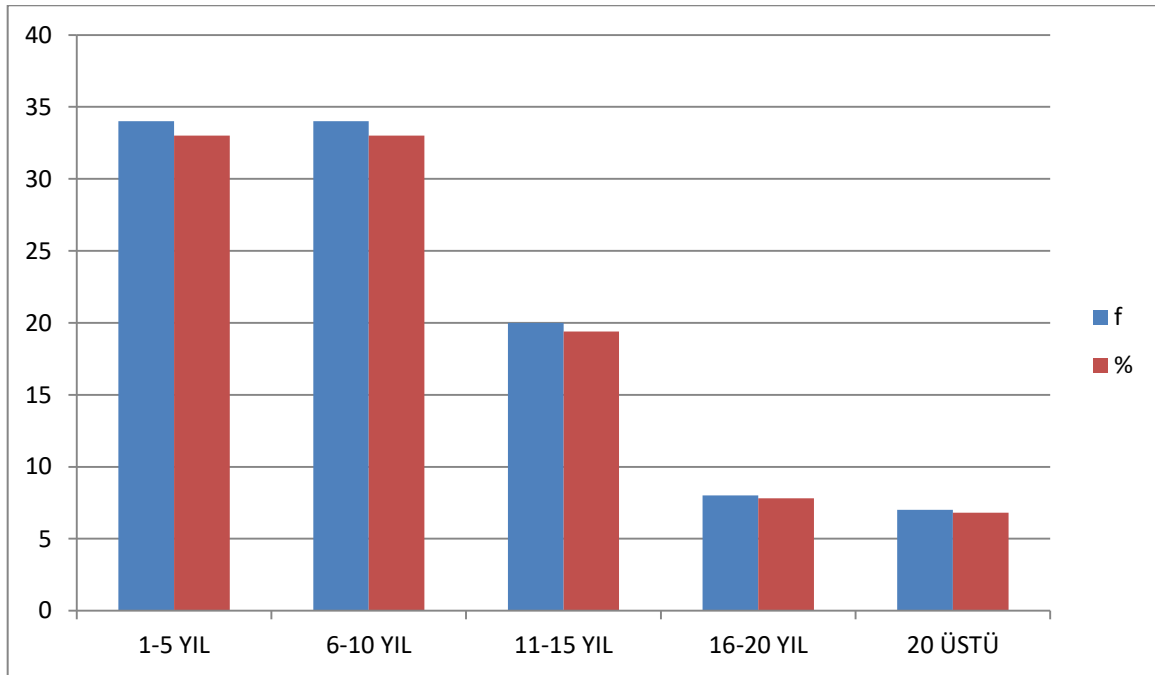
Grafik 2. Çalışma Grubunun Görev Yaptığı Okul Türlerine Göre Dağılımı

4. 1. 3. Çalışma Grubunu Oluşturan Katılımcıların Kıdem Yıllarına Göre Dağılımları

Tablo 6. Çalışma Grubunun Kıdem Yılına Göre Dağılımları

Kıdem	f	%
1-5 Yıl	34	33
6-10 Yıl	34	33
11-15 Yıl	20	19,4
16-20 Yıl	8	7,8
20 Yıl Üstü	7	6,8
Toplam	100	100

Çalışma grubunun kıdem yıllarına göre dağılımları Tablo 6'da görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin kıdem yılları yüzde ve frekans dağılımları sırası ile %33 (f=34) ile 1-5 yıl ve 6-10 yıl arasında çalışmakta olan öğretmenler oluşturmaktadır. Bunu %19,4 (f=20) ile 11-15 yıl arasında çalışan öğretmenler, %7,8 (f=8) ile 16-20 yıl, ve %6,8 (f=7) ile 20 yıl üstü çalışan öğretmenler oluşturmaktadır. Tablo 6 incelendiğinde araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin kıdem yılı en çok 34 kişi sayısı (%33) ile 1- 5 yıl arası görev yapan ve 34 kişi sayısı (%33) ile 6-10 yıl arası görev yapan müzik öğretmenlerinden oluştuğu söylenebilir.



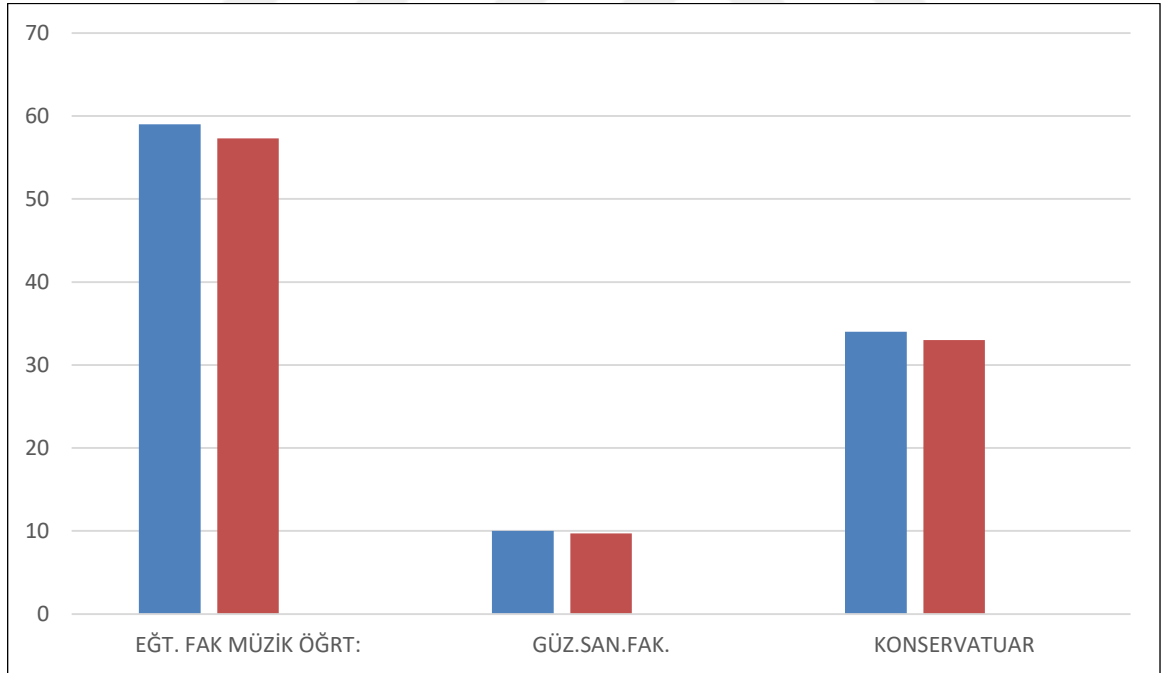
Grafik 3. Çalışma Grubunun Kıdem Yılına Göre Dağılımları

4. 1. 4. Çalışma Grubunu Oluşturan Katılımcıların Mezun Oldukları Programa Göre Dağılımları

Tablo 7. Çalışma Grubunun Mezun Oldukları Programa Göre Dağılımları

Program	f	%
Eğitim Fak(Müzik ve Güz. San. Eğt. Böl.	59	57,3
Konservatuar	34	33
Güz.San.Fak.	10	9,7
Toplam	103	100

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan katılımcıların mezun oldukları programlara göre dağılımları Tablo 7'de görülebilir. Tablo verilerine göre öğretmenler frekans büyüklüğüne göre sıralandığında %57,3 (f=59) ile Eğitim Fakültesi (Müzik ve Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü), %33 (f=34) ile Konservatuardan, %9,7 (f=10) ile Güzel Sanatlar Fakültelerinden mezun olmuşlardır. Yine tablo verilerinden araştırmaya katılanların büyük çoğunluğunun 59 kişi sayısı (%57,3) ile Eğitim Fakültesi (Müzik ve Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü) programından mezun olanlar oluşturmaktadır denilebilir.



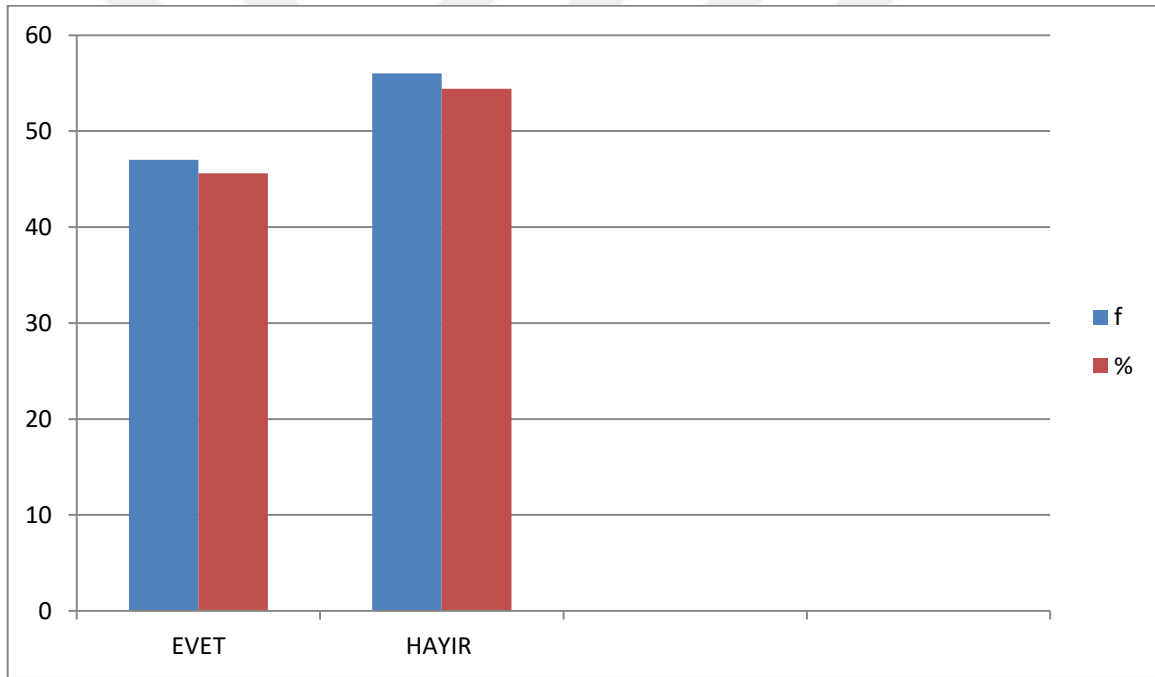
Grafik 4. Çalışma Grubunu Oluşturan Katılımcıların Mezun Oldukları Programa Göre Dağılımları

4. 1. 5. Çalışma Grubunu Oluşturan Katılımcıların Müzik Öğretim Programına Bağlı Kalma Durumlarına İlişkin Dağılımları

Tablo 8. Katılımcıların Müzik Öğretim Programına Bağlı Kalma Durumlarına İlişkin Dağılımları

Müfredata Bağlı Kalırım	f	%
Evet	47	45,6
Hayır	56	54,4
Toplam	103	100

Tablo 8 incelendiğinde katılımcılardan 56 kişi (%54,4) müfredata bağlı kalmadığını ifade ederken 47 kişi (%45,6) ise müfredata bağlı kaldığını ifade etmektedir. Çalışma grubu müfredata bağlı kalıp kalmama açısından dengeli bir dağılım göstermektedir.



Grafik 5. Katılımcıların Müzik Öğretim Programına Bağlı Kalma Durumlarına İlişkin Dağılımları

4. 2. “Portre Değerler Anketinden” Elde Edilen Bulgular

4. 2. 1. Katılımcıların Müzik Öğretim Programına Bağlı Kalıp Kalmama Değişkeni ile Değer Algılamaları Arasındaki U Testi Sonuçları

Tablo 9. Müzik Öğretim Programına Bağlı Kalıp Kalmama Değişkeni ile Değer Algılamaları Arasındaki U Testi Sonuçları Dağılımları

Değer Algıları	Müzik Öğretim Programına Bağlı Kalıp Kalmama	N	Sıra Ort.	Ss	U	P
Güç	Evet	48	44,95	2,00	981,5	,016
	Hayır	56	58,97			
Başarı	Evet	48	44,55	3,03	962,5	,012
	Hayır	56	59,31			
Hazcılık	Evet	48	42,83	2,25	880	,002
	Hayır	56	60,79			
Uyarılım	Evet	48	49,59	2,13	1204,5	,358
	Hayır	56	54,99			
Özyönelim	Evet	48	45,68	2,78	1016,5	,031
	Hayır	56	58,35			
Evrensellik	Evet	48	51,01	3,58	1272,5	,640
	Hayır	56	53,78			
İyilikseverlik	Evet	48	44,89	3,10	978,5	,016
	Hayır	56	59,03			
Geleneksellik	Evet	48	49,05	3,54	1178,5	,278
	Hayır	56	55,46			
Uyma	Evet	48	52,77	2,80	1331	,932
	Hayır	56	52,27			
Güvenlik	Evet	48	50,81	3,84	1263,00	,596
	Hayır	56	53,95			

Müzik öğretim programına bağlı kalanlarla kalmayanlar arasında bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan U testinin sonuçları Tablo 9’da görülmektedir. Tablo verileri incelendiğinde güç, başarı, hazcılık, özyönelim ve iyilikseverlik alt boyutlarında $p < 0,05$ düzeyine göre anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Güç boyutunda müzik öğretim programına bağlı kalmayanların ortalaması $x = 58,97$ başarı boyutunda müzik öğretim programına bağlı kalmayanların ortalaması $x = 59,31$ hazcılık boyutunda müzik öğretim programına bağlı kalmayanların ortalaması $x = 60,79$ özyönelim boyutunda müzik öğretim programına bağlı kalmayanların ortalaması $x = 58,35$ ve iyilikseverlik boyutunda müzik öğretim programına bağlı kalmayanların ortalaması ise $x = 59,03$ olarak bulunmuştur. Bu alt boyutların hepsinde müzik öğretim programına bağlı kalmayanların puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Uyarılım, evrensellik,

geleneksellik, uyma ve güvenlik alt boyutları açısından anlamlı bir farklılık olmadığı bulgulanmıştır.

4. 2. 2. Katılımcıların Meslekteki Kıdem Yılı ile Değer Algılamaları Arasındaki Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Tablo 10. Meslekteki Kıdem Yılı ile Değer Algılamaları Arasındaki Kruskal Wallis H Testi Sonuçları Dağılımı

Değer Algıları	Kıdem Yılı	N	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P
GÜÇ	1-5 Yıl	34	52,41		2,01	.73
	6-10 Yıl	34	53,26			
	11-15 Yıl	20	46,22			
	15-20 Yıl	8	49,25			
	20 Yıl Üstü	7	63,5			
BAŞARI	1- 5 Yıl	34	57,22		5,05	.28
	6- 10 Yıl	34	46,13			
	11 - 15 Yıl	20	47			
	15 - 20 Yıl	8	53,12			
	20 Yıl Üstü	7	68,14			
HAZCILIK	1 - 5 Yıl	34	58,13		8,7	.06
	6 - 10 Yıl	34	52,71			
	11 - 15 Yıl	20	44,12			
	15 - 20 Yıl	8	30,62			
	20 Yıl Üstü	7	65,71			
UYARILIM	1 - 5 Yıl	34	51,93	4	3,5	.48
	6 - 10 Yıl	34	53,9			
	11 - 15 Yıl	20	43,15			
	15 - 20 Yıl	8	54,38			
	20 Yıl Üstü	7	65,71			
ÖZYÖNELİM	1 - 5 Yıl	34	54,28		1,06	.9
	6 - 10 Yıl	34	48,57			
	11 - 15 Yıl	20	51,2			
	15 - 20 Yıl	8	52,75			
	20 Yıl Üstü	7	59			
EVRENSELLİK	1 - 5 Yıl	34	53,66		2,76.	.58
	6 - 10 Yıl	34	53,82			
	11 - 15 Yıl	20	45,85			
	15 - 20 Yıl	8	43			
	20 Yıl Üstü	7	62,93			
İYİLİKSEVERLİK	1 - 5 Yıl	34	52,43		4,67	.32
	6 - 10 Yıl	34	46,12			
	11 - 15 Yıl	20	58,9			
	15 - 20 Yıl	8	45			
	20 Yıl Üstü	7	66,79			

Tablo 10'un devamı

Değer Algıları	Kıdem Yılı	N	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P
GELENEKSELLİK	1 - 5 Yıl	34	53,21	4	1,4	.84
	6 - 10 Yıl	34	53,19			
	11 - 15 Yıl	20	53,85			
	15 - 20 Yıl	8	41,25			
	20 Yıl Üstü	7	47,36			
UYMA	1 - 5 Yıl	34	53,28	4	.60	.96
	6 - 10 Yıl	34	50,53			
	11 - 15 Yıl	20	51,95			
	15 - 20 Yıl	8	47,69			
	20 Yıl Üstü	7	58			
GÜVENLİK	1 - 5 Yıl	34	57,22	4	2,9	.58
	6 - 10 Yıl	34	45,76			
	11 - 15 Yıl	20	55,18			
	15 - 20 Yıl	8	48,19			
	20 Yıl Üstü	7	52,21			

Kıdem değişkeni durumuna göre değer algılarının farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren Kruskal Wallis H testinin sonuçları Tablo 10'dan görülebilir. Güç boyutunda $x=63,5$ ortalama ile 20 yıl üstü görev yapan öğretmenlerde olduğu görülmektedir. Başarı değerinde $x=68,14$ ortalama ile 20 yıl üstü çalışanlar, hazcılık boyutunda $x=65,71$ ortalama ile 20 yıl üstü çalışanlar, hazcılık boyutunda $x=65,71$ ortalama ile 20 yıl üstü çalışanlar, evrensellik boyutunda $x=62,93$ ortalama ile 20 yıl üstü çalışanlar, iyilikseverlik boyutunda $x=66,79$ ortalama ile 20 yıl üstü çalışanlar, geleneksellik değerinde $x=53,85$ ortalama ile 11-15 yıl arası çalışanlar, uyma değerinde $x=58$ ortalama ile 20 yıl üst ve çalışanlar ve güvenlik değerinde ise $x=55,18$ ortalama ile 11-15 yıl arası çalışanlar kıdem değişkeni açısından en yüksek puana sahiptirler. Bu bulgulara göre ise kıdem yılı değişkeni açısından öğretmenlerin değer algılamalarında herhangi anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

4. 2. 3. Katılımcıların Cinsiyet Değişkeni İle Değer Algılamaları Arasındaki U Testi Sonuçları

Tablo 11. Cinsiyet Değişkeni ile Değer Algılamaları Arasındaki U Testi Sonuçlarına Yönelik Dağılımlar

Değişken	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	SS	U	p
GÜÇ	Kadın	46	52,07	4,00	1319,5	,894
	Erkek	57	52,85			
BAŞARI	Kadın	46	52,16	10,00	1323,5	,916
	Erkek	57	52,78			

Tablo 11'in devamı

Değişken	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	SS	U	p
HAZCILIK	Kadın	46	51,91	7,00	1312	,855
	Erkek	57	52,98			
UYARILIM	Kadın	46	48,84	7,00	1167,5	,256
	Erkek	57	55,52			
ÖZYÖNELİM	Kadın	46	53,22	11,00	1305,5	,823
	Erkek	57	51,90			
EVRENSELLİK	Kadın	46	54,84	13,00	1229,5	,471
	Erkek	57	50,57			
İYİLİKSEVERLİK	Kadın	46	55,11	9,00	1217	,418
	Erkek	57	50,35			
GELENEKSELLİK	Kadın	46	59,96	7,00	989	,021
	Erkek	57	46,35			
UYMA	Kadın	46	57,67	8,00	1096,5	,109
	Erkek	57	48,24			
GÜVENLİK	Kadın	46	57,85	13,00	1088	,099
	Erkek	57	48,09			

Cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla verilere u- testi uygulanmıştır. Testin sonuçları Tablo 11'de görülmektedir. Tabloya ilişkin veriler incelendiğinde geleneksellik alt boyutunda cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Geleneksellik boyutunda erkek öğretmenlerin ortalaması $x=46,35$, kadın öğretmenlerin ortalaması $x=59,96$ olarak bulunmuştur. Bu bulgu iki grup arasında 0,05 düzeyinde anlamlı bir farklılığın olduğunu göstermektedir. Geleneksellik boyutunda farklılaşma bayan öğretmenlerin lehinedir. Kadın öğretmenlerin puan ortalaması erkek öğretmenlerden yüksektir. Diğer boyutlarda $p<0,05$ düzeyine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır.

4. 2. 4. Katılımcıların Mezun Oldukları Program Değişkeni ile Değer Algılamaları Arasındaki Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Tablo 12. Mezun Olunan Program Değişkeni ile Değer Algılamaları Arasındaki Kruskal Wallis Testi Sonuçlarına İlişkin Dağılımlar

Değer Algıları	Mezun Olunan Program Türü	N	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P
GÜÇ	Eğitim Fak	59	46,65	2	5,380	,068
	Güz.San.Fak.	10	51,59			
	Konservatuar	34	61,26			
BAŞARI	Eğitim Fak	59	42,79	2	18,671	,000
	Güz.San.Fak.	10	45,14			
	Konservatuar	34	69,93			

Tablo 12'nin devamı

Değer Algıları	Mezun Olunan Program Türü	N	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P
HAZCILIK	Eğitim Fak	59	49,09	2	1,378	,502
	Güz.San.Fak.	10	53,55			
	Konservatuar	34	56,46			
UYARILIM	Eğitim Fak	59	47,89	2	3,872	,144
	Güz.San.Fak.	10	48,45			
	Konservatuar	34	60,16			
ÖZYÖNELİM	Eğitim Fak	59	50,69	2	0,404	,817
	Güz.San.Fak.	10	50,73			
	Konservatuar	34	54,65			
EVRENSELLİK	Eğitim Fak	59	47,84	2	4,760	,093
	Güz.San.Fak.	10	45,86			
	Konservatuar	34	61,07			
İYİLİKSEVERLİK	Eğitim Fak	59	47,47	2	3,418	,181
	Güz.San.Fak.	10	53,64			
	Konservatuar	34	59,19			
GELENEKSELLİK	Eğitim Fak	59	48,60	2	2,041	,360
	Güz.San.Fak.	10	52,05			
	Konservatuar	34	57,78			
UYMA	Eğitim Fak	59	45,24	2	7,957	,019
	Güz.San.Fak.	10	52,77			
	Konservatuar	34	63,28			
GÜVENLİK	Eğitim Fak	59	43,23	2	14,256	,001
	Güz.San.Fak.	10	50,36			
	Konservatuar	34	67,49			

Mezun olunan program değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis testinin sonuçları Tablo 12'de görüldüğü gibidir. Tablo verileri incelendiğinde başarı, uyma ve güvenlik alt boyutlarında $p < 0,05$ düzeyine göre bir farklılaşma olduğu görülmüştür. Sıra ortalaması değerleri incelendiğinde anlamlı farkın konservatuar mezunu öğretmenler yönünde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Başarı boyutunda en yüksek puan ortalamasının $x=69,93$ ile konservatuar, uyma boyutunda en yüksek puan ortalamasının $x=63,28$ ve güvenlik boyutunda en yüksek puan ortalamasının $x=67,49$ ile konservatuar programından mezun olan öğretmenlere ait olduğu bulgulanmıştır. Sonuç olarak konservatuar mezunlarının puan ortalamasının diğer programlara göre daha yüksek olarak görülmesi öğretmenlerin mezun oldukları program ile değer algılamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir.

5. TARTIŞMA

Araştırma sonuçlarına göre çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin 56'sının (%54,4) müzik öğretim programına bağlı kalmadığı belirlenmiştir. Bu sonuca benzer şekilde Toraman'ın (2013) yapmış olduğu "Müzik öğretmenlerinin ilköğretim programında yer alan müzik dersine yönelik görüşleri üzerine nitel bir araştırma" konulu çalışmasında sınav kapsamında yer almayan müzik dersi içeriği, derslerde işlenen bilgi düzeyindeki konuların öğrenciler tarafından işlevsel bulunmadığını belirtmiş, bu nedenle de müzik öğretmenlerinin program konularını özellikle üst sınıflarda işleyemediklerini ve öğrencilerin dersten uzaklaşmalarını için kuramsal içeriğe yeterince yer veremediklerini raporlaştırmıştır.

Cinsiyet değişkeni açısından değer algılarına ilişkin sonuçlarda geleneksellik alt boyutunda kadın öğretmenlerin değer algıları erkek öğretmenlerin değer algılarına göre anlamlı olarak daha yüksektir. Çalışmadaki bu verinin aksine Bacanlı (2002), tarafından öğretmen adayları arasında yapılan bir çalışmada erkek öğrencilerin geleneklere saygılı olmayı ve dindarlığı, daha çok ön plana çıkardıkları tespit edilmiştir. Çalışmamıza benzer bir sonuç Altunay ve Yalçinkaya'nın (2011) çalışmalarında görülmektedir. Araştırmacıların "Öğretmen Adaylarının Bilgi Toplumunda Değerlere İlişkin Görüşlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi" adlı çalışmalarının sonuçlarına göre kadın öğretmen adayları erkek öğretmen adaylarına göre değerlere daha fazla önem vermektedir. Ancak Özmen, Er ve Gürgil'in (2012) "İlköğretim Branş Öğretmenlerinin Değerler Eğitimine İlişkin Görüşleri Üzerine Bir Araştırma" çalışmaları çalışmamızdaki bu bulgu ile örtüşmemektedir. Adı geçen çalışmadaki verilerin sonuçlarında öğretmenlerin değer ve değer eğitimine ilişkin görüşlerinde cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Öğretmenlerin meslekteki kıdem yılı değişkeni açısından değer algılarına ilişkin sonuçlarda ders programına bağlı olarak ders işleyen öğretmenler ile müzik öğretim programına bağlı kalmadan derslerini yürüten öğretmenlerin değer algılamalarında herhangi anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Çalışmamızın sonucuna benzer sonuç

Özmen, Er ve Gürgil'in (2012) "İlköğretim Branş Öğretmenlerinin Değerler Eğitimine İlişkin Görüşleri Üzerine Bir Araştırma" çalışmalarındaki verilerle örtüşmektedir. Aynı çalışmada öğretmenlerin değer ve değer eğitimine ilişkin görüşlerinde mesleki kıdem yılı açısından anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmüştür. Yine benzer şekilde çalışmamızın bulgusunu destekler nitelikte bir bulgu da Can (2008) tarafından yapılan çalışmada da görülmektedir. Çalışmada öğretmenlerin değişen ve gelişen zamana karşın değer yargılarını korudukları tespit edilmiştir.

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

6. 1. Sonuçlar

1. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 56'sının (%54,4) müzik öğretim programına bağlı kalmadığı belirlenmiştir.
2. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 47 kişinin (%45,6) müzik öğretim programına bağlı kalarak derslerini yürüttükleri saptanmıştır.
3. Müzik öğretim programına bağlı kalanlarla kalmayanlar arasında güç, başarı, hazcılık, özyönelim ve iyilikseverlik alt boyutlarında anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir.
4. Güç boyutunda müzik öğretim programına bağlı kalmayan öğretmenlerin, müzik öğretim programına bağlı kalan öğretmenlere göre değer algıları puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.
5. Başarı boyutunda müzik öğretim programına bağlı kalmayan öğretmenlerin, müzik öğretim programına bağlı kalan öğretmenlere göre değer algıları puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.
6. Hazcılık boyutunda müzik öğretim programına bağlı kalmayan öğretmenlerin, müzik öğretim programına bağlı kalan öğretmenlere göre değer algıları puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.
7. Özyönelim boyutunda müzik öğretim programına bağlı kalmayan öğretmenlerin, müzik öğretim programına bağlı kalan öğretmenlere göre değer algıları puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.
8. İyilikseverlik boyutunda müzik öğretim programına bağlı kalmayan öğretmenlerin, müzik öğretim programına bağlı kalan öğretmenlere göre değer algıları puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.
9. Bu alt boyutların hepsinde müfredata bağlı kalmayanların değer algıları puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür.
10. Uyarılım, evrensellik, geleneksellik, uyma ve güvenlik alt boyutları açısından anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.
11. Öğretmenlerin meslekteki kıdem yılı değişkeni açısından değer algılarına ilişkin sonuçlarda ders programına bağlı olarak ders işleyen öğretmenler ile müzik öğretim programına bağlı kalmadan derslerini yürüten öğretmenlerin değer algılamalarında herhangi anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

12. Cinsiyet değişkeni açısından değer algılarına ilişkin sonuçlarda geleneksellik alt boyutunda kadın öğretmenlerin değer algıları erkek öğretmenlerin değer algılarına göre anlamlı olarak daha yüksektir.
13. Mezun olunan program değişkeni açısından değer algılarına ilişkin sonuçlarda başarı, alt boyutunda konservatuar mezunlarının puan ortalamasının diğer programlara göre daha yüksek olduğu sonucu bulunmuştur.
14. Mezun olunan program değişkeni açısından değer algılarına ilişkin sonuçlarda uyma alt boyutunda konservatuar mezunlarının puan ortalamasının diğer programlara göre daha yüksek olduğu sonucu bulunmuştur
15. Mezun olunan program değişkeni açısından değer algılarına ilişkin sonuçlarda güvenlik alt boyutunda konservatuar mezunlarının puan ortalamasının diğer programlara göre daha yüksek olduğu sonucu bulunmuştur
16. Öğretmenlerin mezun oldukları program ile değer algılamaları arasında farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

6. 2. Öneriler

6. 2. 1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

1. Değerler eğitiminin ilköğretim aşamasındaki sınıflardan başlayarak ders programlarında daha etkin yer alması
2. Öğretmenlerin değerler eğitimine ağırlıklı olarak etkinliklerinde yer vermesi
3. Üniversitelerin öğretmenlik programlarının ders programlarında değerler eğitimi ile ilgili kazanımlara daha fazla yer verilmesi
4. Üniversitelerin öğretmenlik programlarında seçmeli ders olarak değerler eğitimine yönelik derslerin yer alması
5. Üniversitelerin ders programlarında öğrencilere meslek yaşantıları süresinde değerler eğitimi içeriklerini etkinliklerine katmaları konusunda bilgilendirilmeleri
6. Değerler eğitiminin önemi ile ilgili farkındalıkların artırılmasına amacı ile hizmet içi kurslar düzenlenmesi böylece öğretmenlerin kendi dersleri ve alanlarına yönelik etkinliklerde değerler eğitimine yer vermeleri yönünde bilinçlendirilmeleri önerilmektedir.

6. 2. 2. İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Çalışma nicel araştırma yöntemlerine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. İleride yapılacak olan çalışmalarda nitel olarak çalışma yapılarak daha derinlemesine bilgi edinilmesi sağlanabilir.

2. Araştırma yapıldığı iller ile sınırlıdır. İleride yapılacak çalışmalar farklı illerde yapılabilir.
3. Araştırma yapıldığı bölge ile sınırlıdır. İleride daha farklı bölgelerde de yapılması durumunda müzik öğretmenlerinin değer algıları ile ilgili daha geniş bir bakış açısı ortaya çıkarılabilir.



7. KAYNAKLAR

- Akarsu, S. (2015). *İlkokul (1-4) ve ortaokul (5-8) müzik ders kitaplarında yer alan şarkıların değerler bakımından incelenmesi ve değerler eğitimine ilişkin öğrenci algıları* (Yayınlanmamış doktora tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Akmeşe, B. (2015, 25 Ekim). Sosyal psikolojide tutum nedir? Nasıl oluşur? Tutumu değiştirmek mümkün müdür? <http://busraakmese.blogspot.com.tr/2015/tutum-nedir-nasil-olusur-degistirmek.html>.
- Aktepe, V. (2015). 5. Sınıf öğrencilerinin sorumluluk değerinin geliştirilmesine yönelik bir performans görevi uygulaması. *Kastamonu Education Journal*, 23(4), s. 1511-1534.
- Aktepe, V. (2016). 5. Sınıf Öğrencilerinin Sorumluluk Değerinin Geliştirilmesine Yönelik Bir Performans Görevi Uygulaması. *Kastamonu Eğitimi Dergisi*, 23(4), 1511-1534. <http://dergipark.gov.tr/kefdergi/issue/22597/241363> adresinden 11.11.2018 tarihinde alıntılandı.
- Aladağ, S. (2009). *İlköğretim sosyal bilgiler öğretiminde değer eğitimi yaklaşımlarının öğrencilerin sorumluluk değerini kazanma düzeyine etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aliyev, R.; Öğülmüş, S. (2016). Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kültürlenme Düzeylerinin İncelenmesi. *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Journal of Social Sciences of Muş Alparslan University, 4(1), s. 91.
- Altunay, E. ve Yalçınkaya, M. (2011). "Öğretmen Adaylarının Bilgi Toplumunda Değerlere İlişkin Görüşlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi" *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 17(1), 5-28.
- Altan, M. Z. (2011). Çoklu zekâ kuramı ve değerler eğitimi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(4), 53-57.
- Apaydinli, K., & Şentürk, N. (2012). Ders dışı sosyal (müziksel) etkinliklerin genel lise öğrencilerinin kural dışı davranış gösterme eğilimlerine etkileri. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education (IJTASE)*, 1(1), 67-79.
- Avcı, N. (2013). Hilmi Ziya Ülken de muhafazakârlığın temeli: Bilgi ve değer. *Muhafazakâr Düşünce Dergisi*, 9(36), s. 101-115.
- Babaoğul, M. Şener, A. ve Buğday, B., E., (2012). *Kültürel süreçler*. Tüketici Yazıları III. Hacettepe Üniversitesi Tüketici Pazar Araştırma Dayanışma Test ve Eğitim Merkezi. s. 49.
- Bacanlı, H. (2002). *Değer tercihleri: Psikolojik kavram analizleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Baloğlu, M. ve Balgamiş, E. (2005). İlköğretim ve ortaöğretim yöneticilerinin öz-değerlerinin betimlenmesi: Tokat ili örneği. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 3(10), 21-33.
- Barış, D. ve Ece, A. (2015). Kültürel değerlerin aktarılmasında çocuk tekerlemeleri : Tekerlemelerimizi biliyor muyuz?. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(29), 343-368.
- Baştürk, S. ve Taştepe M. (2013). Bilimsel araştırma yöntemleri. S. Baştürk (Ed.). *Evren ve örnekleme*. Ankara: Vize Yayıncılık. 131-159.
- Bolay, S. H. (2007). Değerlerimiz ve günlük hayat. *Değerler Eğitimi Merkezi Dergisi*. 1(1). 12-19.
- Bozkurt, E. (2017). *Çocuk oyunları ile değerler eğitimi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Can, Ö. (2008). *Dördüncü ve beşinci sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde değerler eğitimi uygulamalarına ilişkin görüşleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Cenan, ř. (2016). *Antropolojik Açıdan Eğitim Kavramı ve Eğitimde Etik Sorunsalı* (Yayınlanmamış doktora tezi). Maltepe Üniversitesi. İstanbul.
- Çetin, İ. (2012). *Tutum Nedir? Tutumların Özellikleri* https://www.tavsiyeediyorum.com/makale_9597.html adresinden 12.07.2018 tarihinde alıntılanmıştır.
- Çelikten, M. (2006). Kültür ve öğretmen metaforları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(21), 269-283.
- Çilden, ř. (2001). Müzik, çocuk gelişimi ve öğrenme. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 21(1), 1-8.
- Dekaney, E. M., & Robinson, N. R. (2014). A comparison of urban high school students' perception of music, culture, and identity. *Journal of Music Teacher Education*, 24(1), 89-102.
- Demir, E. Saatçioğlu, Ö. & İmrol, F. (2016). *Uluslararası dergilerde yayımlanan eğitim araştırmalarının normallik varsayımları açısından incelenmesi*. Current Research in Education, 2(3), 130-148.
- Demirutku, K. Ve Sümer N. (2010). *Temel Değerlerin Ölçümü: Portre Değerler Anketinin Türkçe Uyarlaması*. Türk Psikoloji Yazıları, Haziran 2010, 13(25), 17-25.
- Demirci, F., S., (2011). *Eğitim ve verimlilik, bilim ve aklın aydınlığında eğitim*. T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Verimlilik Genel Müdürlüğü, 141, s. 14-21. www.vizyon21y.com adresinden 26.04.2019 tarihinde alıntılanmıştır.
- Dılmaç, B. (1999). *İlköğretim öğrencilerine insani değerler eğitimi verilmesi ve ahlaki olgunluk ölçeği ile eğitimin sınanması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Dılmaç, B. (2007). *Bir grup fen lisesi öğrencisine verilen insani değerler eğitiminin insani değerler ölçeği ile sınanması* (Yayımlanmamış doktora tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Emekli, G. (2006). Coğrafya, kültür ve turizm: kültürel turizm. *Ege Coğrafya Dergisi*, 15(1-2), 51-59.
- ERDAL, G. G. (2007). Müziğin kişisel-toplumsal-ulusal-uluslararası işlevleri üzerine. Dilek Z., Yıldız R., Akbulut M., Uçan A., Bağlan Özer Z., Gürses R. ve Karababa Taşkın B. (Ed.) 38. ICANAS, (s. 287-294). Ankara: Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu.
- Ergün, M. (2015). *Eğitimi felsefesi* (5. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Evin, İ. ve Kafadar, O. (2004). İlköğretim sosyal bilgiler programının ve ders kitaplarının ulusal ve evrensel değerler yönünden içerik çözümlemesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), s. 293-304.
- Fidan, N. (2012). *Okulda öğrenme ve öğretme* (3. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Geylan, T. (2015). *Ortaöğretim müfredatındaki değerler eğitimi üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gümüş, Ö. D. (2009). *Kültür, değerler, kişilik ve siyasal ideoloji arasındaki ilişkiler: kültürlerarası bir karşılaştırma (Türkiye-ABD)* (Yayınlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Günay, M. (2003). Hermeneutik felsefe açısından bilgi-değer ilişkisi. Ş. Yalçın (Ed.). *Bilgi ve değer sempozyumu*. Ankara: Vadi Yayınları.
- Ünal, İ. M. İ. K. Türk Kültürünün Yaşatılmasında Müziğin Önemi ve Genç Dinleyiciler Üzerindeki Etkileri. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 2(4). s. 47-59.
- Kamacıoğlu, Filiz. (2017). Türkiye’de temel müzik eğitimi ders programları uygulanabilirliği üzerine tespit ve öneriler, *Musiki Dergisi* www.musikidergisi.net adresinden 26.04.2019 tarihinde alıntılanmıştır.
- Karagöz, Betül. (2013). *İlköğretim öğrencilerine değerlerin okul şarkıları yoluyla kazandırılması* (Yayımlanmamış doktora tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Malatya.
- Kapıkıran, N. A. ve Gündoğan, A. (2016). Çocuk değerlerinin ölçülmesi: Portre Değerler Ölçeğinin Türkçe’ye Uyarlanması, *Ege Eğitim Dergisi* 17(2), s. 620-639.
- Karakaya, T. (2007). Küreselleşme ve Avrupa Birliği Sürecinde Değerlere Kritik Bir Yaklaşım –Sorunlar ve Çözümler. R. Kaymakcan, S. Kenan, H. Hökelekli, G. Arslan ve M. Zengin (Ed.). *Değerler ve Eğitimi Uluslararası Sempozyumu*. İstanbul: DEM Yayınları, ss. 203-214.

- Keskinoglu, Ş. M. (2008). *İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerine uygulanan mesnevi temelli değerler eğitimi programının ahlaki olgunluğa ve saldırganlık eğilimine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kocaarslan, B. (2009). *Genel müzik eğitimi alan ilköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutum, müzikal özgüven ve motivasyon düzeylerinin karşılaştırılması* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Lalek, M. (2007). *Resmi ve özel ilköğretim okullarında örgütsel değerler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Lönnqvist, J. E., Leikas, S., and Verkasalo, M. (2018). Value change in men and women entering parenthood: New mothers' value priorities shift towards conservation values. *Personality and Individual Differences*, 120, 47-51.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (1994). *Milli eğitim temel kanunu*. s. 56.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2017). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*. http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_YYRETMENLYK_MESLEYY_GENEL_YETERLYKLERY.pdf adresinden 17.12.2018 tarihinde alıntılanmıştır.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2018). *Müzik dersi öğretim programı*. <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2018129173048695-1-8%20M%C3%BCzik%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%2020180123.pdf> adresinden 20.01.2019 tarihinde alıntılanmıştır.
- Meydan, A. ve Bahçe, A. (2010). Sosyal bilgiler öğretiminde değerlerin kazandırılma düzeylerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*. 1(1), s. 20-37.
- Morsümbül, Ş., (2014). *Değerlerin kuşaklar arası değişimi: Ankara Örneği* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi . Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özcan, Z., Erol, H. K. (2017). Tendency of University Students towards Values and Relation of Religiousness&Values (Sample of Karabuk). *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 913-943.
- Özgören, B. (2011). *Değerler Ölçeği ve Kovaryans Analizi* (Yüksek lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Özmen, C., Er, H., ve Gürgil, F. (2012). İlköğretim branş öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin görüşleri üzerine bir araştırma. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(17).
- Özkan, H. H. (2006). Popüler Kültür ve Eğitim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 29 – 38.
- SAY, A. (2008). *Müzik nedir? Nasıl bir sanattır?* Evrensel Basım Yayın, Ekim.

- Say, A. (2010). *Müzik tarihi*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Schwartz, S. H. (1994). Are the universal aspects in the structure and content of human values. *Journal for Social Issues*, 50(4), 19-45.
- Sürmen, Y. (2011). *Türk Milli Eğitiminde örgün öğretimin yeri ve okul öncesi eğitim* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi. Ankara.
- Şen, Ü. (2007). *Millî Eğitim Bakanlığının 2005 yılında tavsiye ettiği 100 temel eser yoluyla Türkçe eğitiminde değerler eğitimi üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şişman, M. (2007). *Eğitim bilimine giriş* (3. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Tahiroğlu, M. (2011). *İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde doğa sevgisi, temizlik ve sağlıklı olma değerlerinin öğretimi ve değerlere ilişkin öğrenci tutumlarının belirlenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tenkoğlu, T. (2005). *Farklı müzik algılarına sahip sınıf öğretmenlerinin öğrencilerinin müzik tutumlarının karşılaştırılması* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Tezcan, M. (1985). *Eğitim Sosyolojisi*. Ankara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. No : 150.
- Thompson, W. G. (2002). *The Effects of Character Education on Student Behaviour* (Unpublished doctoral dissertation). East Tennessee State University, USA.
- Tohumcu, G. (2006). *Müziği yazmak: Müzik notasyonunun tarih içinde yolculuğu*. Nota Yayıncılık. İstanbul.
- Uçan, Ali. (1994). *Müzik eğitimi. Temel kavramlar- ilkeler- yaklaşımlar*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (2000). *Türk müzik kültürü*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları, s. 9.
- Uçan, A. (2004). Musiki muallim mektebi ve müzik eğitimi. *Musiki Dergisi*. <http://www.musikidergisi.net/?p=593> adresinden 03.02.2018 tarihinde alıntılanmıştır.
- Uçaner, B. (2011). *Eğitim fakültesi müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin "Türk müzik tarihi" dersine yönelik tutum ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin farklı değişkenler açısından değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Uluçay, T. (2012). Müzik eğitiminin ortaöğretim öğrencilerinin şiddet eğilimlerine etkisi. İnönü Üniversitesi.

Ulusoy, K. ve Arslan, A. (2014). Değerli bir kavram olarak “değer ve değerler eğitimi”. R. Turan ve K. Ulusoy (Ed.). *Farklı yönleri ile değerler eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi. 1-13.

Ünal, S. ve Erciş, A. (2006). Pazarın satın alma tarzlarına ve kişisel değerlere göre bölümlendirilmesi. *Marmara Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi*, Cilt: 21, Say: 1.

Yalçınkaya, M. (2016). Mantık ve değerler eğitimi. Cumhuriyet Üniversitesi. Sivas.

Yazıcı, M. (2014). Değerler ve toplumsal yapıda sosyal değerlerin yeri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(1).

Yücel, D., M. (2014). Eğitim nedir? <https://www.dmy.info/egitim-nedir/> adresinden 30.10.2018 tarihinde alıntılanıdır.

URL-1 http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_yanlis&view=yanlis&kelimez=101. adresinden 10.12 2018 tarihinde alıntılanmıştır.

URL-2 http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c1a509101db28.06716733 adresinden 18.12.2018 tarihinde alıntılanmıştır.

URL-3 http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5c1a229faff16.14131233 adresinden 17.12.2018 tarihinde alıntılanmıştır.



8. EKLER

Ek 1. İzin belgesi



T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü

Sayı : 81576613/605.01/4292177
Konu: Araştırma Uygulama İzni

30.03.2017

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : a) Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğünün
23/03/2017 tarihli ve 25919855/044/E.30 sayılı yazısı
b) 07/03/2012 tarihli ve B.08.0.YET.00.20.00.0/3616 sayılı genelge

İlgi (a) yazı ile Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Müzik Öğretmenliği Programı yüksek lisans öğrencisi Sevil Damla TERZİOĞLU'nun "Müzik Öğretmenlerinin Ortaokul ve Lise Müzik Dersi Öğretim Programında Yer Alan Değer ve Tutumları Kazandırmaya Yönelik Görüşlerinin Tespit Edilmesi" isimli yüksek lisans tezi kapsamında hazırlamış olduğu veri toplama araçlarının Trabzon ve Rize illerinde bulunan ortaokul ve liselere görev yapan müzik öğretmenlerine uygulanmasına yönelik izin talebi Genel Müdürlüğümüz tarafından incelenmiştir

Denetimi il/ilçe millî eğitim müdürlükleri ve okul kurum idaresinde olmak üzere; onaylı bir örneği Bakanlığımızda muhafaza edilen, uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılmış veri toplama araçlarının eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmadan gönüllülük esas olmak üzere uygulanmasına ilgi (b) genelge doğrultusunda izin verilmiştir.

Gereğini ve bilgilerinizi rica ederim.

Gültekin KEKEÇOĞLU
Bakan a.
Genel Müdür V.

Güvenli Elektronik İmzalı
Aslı İle Aynıdır

Ek: Veri toplama araçları (3 sayfa)

30 Mart 2017

Emniyet Mahallesi Mitas SokakNu:8 06560 Yenimahalle-ANKARA
Telefon No: (0 312)296 94 00 Fax: (0 312) 213 61 36
E-Posta: yegitek@meb.gov.tr İnternet Adresi: http://yegitek.meb.gov.tr

Bilgi için: Şeyda KARABULUT
Öğretmen
Telefon No: (0 312) 296 95 82

Atilla DEMİRBAŞ
Koordinator

Ek 2'nin devamı

korumak onun için önemlidir.

- | | | | | | | |
|--|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|
| 20. Dini inanç onun için önemlidir. Dininin gereklerini yerine getirmek için çok çaba harcar. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 21. Eşyaların düzenli ve temiz olması onun için önemlidir. Her şeyin pislik içinde olmasından hiç hoşlanmaz. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 22. Her şeyle ilgili olmanın önemli olduğunu düşünür. Meraklı olmaktan ve her türlü şeyi anlamaya çalışmaktan hoşlanır. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 23. Dünyadaki bütün insanların uyum içinde yaşaması gerektiğine inanır. Dünyadaki bütün gruplar arasında barışın güçlenmesi onun için önemlidir. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 24. Hırslı olmanın önemli olduğunu düşünür. Ne kadar kabiliyetli olduğunu göstermek ister. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 25. İşleri geleneksel yollarla yapmanın en iyisi olduğunu düşünür. Öğrendiği gelenek ve göreneklerin devam ettirmek onun için önemlidir. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 26. Hayattan zevk almak onun için önemlidir. Kendisini "şımartmaktan" hoşlanır. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 27. Başkalarının ihtiyaçlarına cevap vermek onun için önemlidir. Tanıdıklarına destek olmaya çalışır. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 28. Ana-babasına ve yaşlı insanlara her zaman saygı göstermesi gerektiğine inanır. Onun için itaatkar olmak önemlidir. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 29. Herkese, hatta hiç tanımadığı insanlara bile adil muamele yapılmasını ister. Toplumdaki zayıfları korumak onun için önemlidir. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 30. Sürprizlerden hoşlanır. Heyecan verici bir yaşamının olması onun için önemlidir. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 31. Hastalanmaktan kaçınmak için çok çaba gösterir. Sağlıklı kalmak onun için çok önemlidir. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 32. Hayatta öne geçmek onun için önemlidir. Başkalarından daha iyi olmaya çalışır. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 33. Kendisini inciten insanları bağışlamak onun için önemlidir. İçlerindeki iyi yanları görmeye ve kin gütmemeye çalışır. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 34. Bağımsız olmak onun için önemlidir. Kendi ayakları üzerinde durmak ister. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 35. İstikrarlı bir hükümetin olması onun için önemlidir. Sosyal düzenin korunması konusunda endişelenir. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 36. Başkalarına karşı her zaman kibar olmak onun için önemlidir. Başkalarını hiçbir zaman rahatsız veya huzursuz etmemeye çalışır. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 37. Hayattan zevk almayı çok ister. İyi zaman geçirmek onun için önemlidir. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 38. Alçakgönüllü ve kibirsiz olmak onun için önemlidir. Dikkatleri üzerine çekmemeye çalışır. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 39. Her zaman kararları veren kişi olmak ister. Lider olmaktan hoşlanır. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 40. Doğaya uyum sağlamak ve onun uyumlu bir parçası olmak onun için önemlidir. İnsanların doğayı değiştirmemesi gerektiğine inanır. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |



9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

Sevil Damla TERZİOĞLU, 1989 yılında Trabzon'da doğdu. 2011 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü'nden mezun oldu. Öğretmenlikte 7. Yılı'nı çalışmaktadır. Halen Rize Merkez Türk Telekom Güzel Sanatlar Lisesi'nde müzik öğretmenidir. Mesleği ile ilgili birçok seminere katılmıştır ve birçok konser programı düzenlemiştir.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres : Rize Türk Telekom Güzel Sanatlar Lisesi

E-Posta : damlatrzglu61@gmail.com

Tel : 0 544 344 86 61